

Pravila o organizacionim zahtjevima i pravilima poslovnog ponašanja za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti

Pravila su objavljena u "Službenom listu CG", br. [83/2018](#), [23/2019](#) i [76/2021](#).

I - OPŠTE ODREDBE

Član 1

Ovim pravilima se uređuju organizacioni zahtjevi koje je investiciono društvo dužno da ispunjava radi osiguranja pravilnog i efikasnog poslovanja i svođenja rizika na najmanju moguću mjeru, prilikom pružanja investicionih i pomoćnih usluga i obavljanja investicionih aktivnosti (u daljem tekstu: usluge) kao pretežnu djelatnost, a naročito:

1. opšti organizacioni zahtjevi;
2. zaštita imovine klijenata investicionog društva;
3. povjeravanje usluga i poslovnih procesa;
4. sopstvene transakcije;
5. mjere za sprječavanje sukoba interesa;
6. vođenje i čuvanje poslovne dokumentacije; i
7. poslovi nadzora:
 - poslovi interne kontrole;
 - upravljanje rizicima; i
 - interna revizija.

Ovim pravilima se uređuju i pravila poslovnog ponašanja investicionog društva prilikom pružanja usluga, naročito u vezi sa:

1. kategorizacijom klijenata;
2. informacijama koje investiciono društvo upućuje klijentima i potencijalnim klijentima:
 - putem marketinškog materijala;
 - prije zaključenja ugovora, odnosno pružanja usluga; i
 - prije zaključenja ugovora na daljinu;
3. ocjenom podobnosti finansijskih instrumenata, odnosno usluga koje investiciono društvo pruža klijentima;
4. ugovorom o pružanju investicionih i pomoćnih usluga koje je investiciono društvo dužno da zaključi sa klijentom;
5. Pravilima poslovanja;
6. obavezama investicionog društva u vezi sa izvršavanjem naloga klijenata; i
7. izvještavanjem klijenata
 - o izvršenim nalogima;
 - u vezi sa upravljanjem portfoliom za račun klijenta;
 - o imovini klijenta; i
 - o dodatnim podsticajima.

Primjena

Član 2

Odredbe iz člana 1 ovih pravila primjenjuju se i na kreditne institucije sa odobrenjem za pružanje investicionih usluga i obavljanje investicionih aktivnosti i pomoćnih usluga i društva za upravljanje koja pružaju investicione usluge upravljanja portfeljom i investicionog savjetovanja iz člana 206 stav 1 tač. 4 i 5 Zakona u dijelu u kojem pružaju i/ili obavljaju navedene usluge i aktivnosti.

Odredbe iz člana 1 ovih pravila dužna su da primjenjuju sva lica koja pružaju investicione usluge i pomoćne usluge kao pretežnu djelatnost u skladu sa članom 205 Zakona, a za čije je pružanje potrebno prethodno odobrenje Komisije.

Na odgovarajući način odredbe iz člana 1 ovih pravila se primjenjuju i na filijale investicionih društava iz trećih zemalja koje su od Komisije dobile odobrenje za rad.

Opšti organizacioni zahtjevi

Član 3

Investiciono društvo je dužno da u svakom trenutku ispunjava organizacione zahtjeve kako je propisano čl. 209 i 251

Zakona i ovim pravilima, uzimajući u obzir prirodu, obim i složenost poslovanja, kao i prirodu i obim investicionih usluga i aktivnosti koje obavlja.

Investiciono društvo je dužno da propiše i primjenjuje:

1. organizacionu šemu iz koje je vidljiv način donošenja odluka, odgovornosti za te odluke i način izvještavanja;
2. da obezbijedi da su sva relevantna lica upoznata sa svim procedurama koja su dužna da primjenjuju;
3. da uspostavi, primjenjuje i redovno ažurira odgovarajući sistem interne kontrole koji obezbjeđuje poštovanje internih odluka i procedura na svim nivoima upravljanja investicionog društva.
4. postupanje zaposlenih u investicionom društvu kada kupuju i prodaju hartije od vrijednosti za sopstveni račun; i
5. koji se podaci smatraju poslovnom tajnom i način zaštite tih podataka.

Pored organizacionih zahtjeva iz stava 2 ovog člana ovlašćena kreditna institucija je dužna da u opštim aktima utvrdi način funkcionalnog i fizičkog razgraničenja između organizacionog dijela banke koji obavlja investicione usluge i pomoćne investicione usluge i drugih djelova banke, u cilju izbjegavanja nedozvoljenog protoka povjerljivih podataka i informacija i konflikta interesa ovlašćene kreditne institucije i zaposlenih u ovlašćenoj kreditnoj instituciji.

Investiciono društvo je dužno da uredno čuva odgovarajuće evidencije i dokumentaciju o internoj organizaciji i poslovanju investicionog društva u skladu sa čl. 258 i 259 Zakona.

Investiciono društvo može da obavlja investicione usluge i aktivnosti iz člana 206 Zakona ako ispunjava uslove kadrovske i organizacione osposobljenosti i tehničke opremljenosti propisane ovim pravilima, uključujući i posjedovanje sistema obrade podataka i ako održava kontinuitet i pravilnost u pružanju ovih usluga i aktivnosti.

Kadrovska osposobljenost

Član 4

Zaposleni u investicionom društvu mora imati odgovarajuće kvalifikacije, znanje i iskustvo potrebne za kvalitetno obavljanje usluga koje investiciono društvo pruža.

Investiciono društvo je dužno da ima najmanje dva zaposlena lica koja imaju odobrenje Komisije za obavljanje poslova iz člana 213 Zakona.

Društvo za upravljanje koje obavlja poslove investicionog savjetovanja i upravljanja portfeljom je dužno da ispunjava uslove propisane ovim članom, pored onih kojih su propisani Zakonom o investicionim fondovima.

Informacioni sistemi

Član 5

Informacioni sistem investicionog društva mora biti adekvatan, s obzirom na obim i složenost usluga koje društvo obavlja.

Investiciono društvo je dužno da obezbijedi efikasnu kontrolu i zaštitu informacionih sistema, koji moraju da obezbjeđuju sigurnost, potpunost i tajnost podataka, a naročito:

1. zaštitu hardvera i softvera od neovlašćenog pristupa podacima i to detaljnim nadzorom (procedure za registrovanje, analizu i kontrolu svake aktivnosti u sistemu), kontrolom pristupa preko dodjele ovlašćenja i autorizacije korisnika;
2. adekvatnu obuku zaposlenih u vezi sa korišćenjem tog sistema i procedurama koje su utvrđene za njegovu zaštitu;
3. da samo ovlašćena lica, o kojima investiciono društvo vodi posebnu evidenciju, imaju pristup informacionom sistemu i mogućnost unosa, izmjene i upotrebe podataka;
4. da svako lice koje ima pristup radnoj stanici mora da ima korisničko ime i šifru i dostupnost samo funkcijama koje su neophodne za vršenje posla tog lica, s tim da jedno korisničko ime i šifru može da koristi samo jedno lice;
5. da se u informacione sisteme unose samo podaci koji su odobreni na način utvrđen aktima društva;
6. da su u informacione sisteme unijeti svi podaci čiji je unos odobren; i
7. da se redovno vrši provjera tačnosti unijetih podataka.

Izvodi iz informacionih sistema investicionog društva moraju da nose datum i vrijeme sastavljanja i ovjeru ovlašćenog lica.

Mjere za obezbjeđivanje kontinuiteta poslovanja

Član 6

Investiciono društvo je dužno da donese, primjenjuje i redovno ažurira mjere koje će osigurati kontinuitet poslovanja informacionog sistema, a naročito:

1. zaštitu sistema hardverskim i softverskim rješenjima, pouzdanim sistemima za neprekidno napajanje, rezervnim telekomunikacionim vezama i uređajima; i
2. pouzdanost informacionog sistema:
 - formiranjem istovremeno duplih podataka na serverima i obezbjeđenjem rezervnog servera; i
 - sačinjavanjem najmanje dvije kopije podataka na kraju svakog radnog dana, pri čemu se jedna kopija čuva u službenim prostorijama, a druga kopija na drugoj lokaciji.

Investiciono društvo je dužno da donese, primjenjuje i redovno ažurira mjere koje će osigurati kontinuitet poslovanja u vanrednim okolnostima, a koje uključuju blagovremeno uspostavljanje funkcija i pristupa informacijama i blagovremeni nastavak pružanja usluga ako, u vanrednim okolnostima, nije moguće nesmetano poslovanje.

Računovodstvene procedure

Član 7

Investiciono društvo je dužno da propiše, primjenjuje i redovno ažurira računovodstvene procedure koje omogućavaju blagovremeno dostavljanje finansijskih izvještaja, a koji odražavaju istinit i vjeran prikaz finansijske situacije društva i koji su u skladu sa važećim računovodstvenim standardima i pravilima.

Investiciono društvo je dužno da vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izvještaja, sprovodi u skladu sa Zakonom i zakonom kojim se uređuje računovodstvo.

Član 8

Investiciono društvo je dužno, da redovno prati i, po potrebi, ažurira i unaprjeđuje sisteme poslovanja, unutrašnje kontrole i politike i postupke propisane čl. 1-8 ovih pravila.

Rješavanje pritužbi

Član 9

Investiciono društvo je dužno da uspostavi, sprovodi i održava efikasne i transparentne politike i postupke upravljanja pritužbama za ažurno rješavanje pritužbi klijenata odnosno potencijalnih klijenata u skladu sa članom 257 Zakona.

Investiciono društvo vodi evidenciju primljenih pritužbi i mjera koje su preduzete za njihovo rješavanje.

Politika upravljanja pritužbama mora da pruži jasne, tačne i ažurirane informacije o postupku rješavanja pritužbi. Tu politiku potvrđuju organi upravljanja u društvu odnosno izvršni direktor i članovi odbora direktora.

Investiciono društvo objavljuje pojedinosti postupka za rješavanje pritužbi, koje uključuju informacije o politici upravljanja pritužbama i podatke za kontakt funkcije upravljanja pritužbama. Informacije se pružaju klijentima odnosno potencijalnim klijentima na zahtjev.

Investiciono društvo uspostavlja funkciju upravljanja pritužbama. Tu funkciju može da obavlja lice iz člana 253 stav 2 tačka 1 Zakona. U okviru funkcije praćenja usklađenosti investicionih društava analiziraju se pritužbe i podaci o rješavanju pritužbi kako bi se osiguralo da se njima utvrđuju i rješavaju svi rizici odnosno pitanja.

Investiciono društvo obavještava klijente odnosno potencijalne klijente o mogućnostima koje su im na raspolaganju, uključujući da pritužbu mogu uputiti subjektu za alternativno rješavanje sporova prema zakonu kojim se uređuje arbitraža.

Politika zarada

Član 10

Investiciono društvo dužno je da, u vezi sa članom 265 Zakona, definiše i sprovodi politiku zarada u okviru odgovarajućih internih postupaka, uzimajući u obzir interese svih klijenata društva, a radi osiguranja korektnog postupanja prema klijentima i nenarušavanja njihovih interesa.

Politika zarada mora da:

1. bude u skladu sa primjerenim i efikasnim upravljanjem rizicima;
2. promovira primjerenom i efikasnom upravljanjem rizicima;
3. ne podstiče na preuzimanje rizika koje prelazi nivo prihvatljivog rizika;
4. bude u skladu sa poslovnim strategijom, ciljevima, vrijednostima i dugoročnim interesima investicionog društva; i
5. da obuhvata mjere za sprječavanje sukoba interesa, uključujući sprječavanje sukoba interesa pri utvrđivanju zarada radnika koji obavljaju poslove kontrolnih funkcija.

Investiciono društvo je dužno da osigura da se njihove politike zarada primjenjuju na sva relevantna lica koja, direktno ili indirektno, utiču na investicione ili pomoćne usluge koje pruža investiciono društvo ili na njegovo korporativno ponašanje, nezavisno od vrste klijenata, u mjeri u kojoj zarade tih lica i slični podsticaji mogu stvoriti sukob interesa.

Organi upravljanja investicionog društva tj. izvršni direktor i članovi odbora direktora investicionog društva potvrđuju politiku zarada nakon savjetovanja sa funkcijom praćenja usklađenosti.

II - ZAŠTITA IMOVINE KLIJENATA

Opšte odredbe o zaštiti imovine klijenata

Član 11

U svrhu zaštite prava klijenata, sa finansijskim instrumentima i novčanim sredstvima koja pripadaju klijentima,

investiciono društvo je dužno da postupa u skladu sa čl. 296-299 Zakona i ovim pravilima.

Kada investiciono društvo drži finansijske instrumente koji pripadaju klijentima, dužno je da uspostavi i primjenjuje odgovarajuće mjere za zaštitu prava vlasništva klijenta, posebno u slučaju insolventnosti investicionog društva i sprječavanje korišćenja finansijskih instrumenata klijenta za vlastiti račun, osim u slučaju izričite saglasnosti klijenta.

Kada investiciono društvo drži novčana sredstva klijenata, dužno je da preduzme odgovarajuće mjere za zaštitu prava klijenata i, osim ako se radi o kreditnoj instituciji, sprječavanje korišćenja tih sredstava klijenta za vlastiti račun.

Investiciono društvo ne smije sa malim klijentom da sklopi ugovor o finansijskom kolateralu sa prenosom prava vlasništva, u svrhu osiguranja ili pokrića sadašnjih ili budućih, stvarnih, uslovnih ili mogućih obaveza klijenata. Investiciono društvo koje pruža investicione usluge ili obavlja investicione aktivnosti iz člana 206 Zakona u vezi sa finansijskim instrumentima iz člana 3 stav 1 tačka 4 Zakona, a koristi polugu dužno je da obezbijedi zaštitu od negativnog bilansa.

Zaštita od negativnog bilansa iz stava 5 ovog člana osigurava da investiciono društvo ne dozvoli nastanak negativne bilansne pozicije na računu klijenta i ne može od klijenta potraživati sredstva po osnovu eventualne negativne bilansne pozicije.

Negativna bilansna pozicija iz stava 5 ovog člana podrazumjeva da klijent ne može izgubiti više novčanih sredstava od onih koja su na računu otvorenom kod investicionog društva.

Poluga iz stava 5 ovog člana je korišćenje margine u cilju povećanja potencijalnog povrata na investiciju koji takođe simetrično povećava potencijalni gubitak.

Trgovanje uz upotrebu poluge znači da klijent može trgovati u iznosu većem nego što su sredstva koja je uložio i koja služe isključivo kao margina.

Komisija odlukom propisuje iznos poluge za trgovanje finansijskim instrumentima iz stava 5 ovog člana.

Ako zbog mjerodavnog zakonodavstva, uključujući posebno zakonodavstvo koje se odnosi na imovinu ili nesolventnost, investiciono društvo ne može da ispuni uslove iz člana 296 Zakona, radi zaštite prava klijenata u svrhu ispunjavanja zahtjeva iz st. 2 i 3 ovog člana, dužno je da uspostavi mehanizme zaštite imovine klijenata u svrhu ispunjavanja uslova iz člana 296 Zakona.

Investiciono društvo je dužno da Komisiji i drugim nadležnim tijelima i stečajnim upravicima omogući pristup svim podacima i evidencijama koje se odnose na finansijske instrumente i novčana sredstva klijenata.

Novac i finansijski instrumenti klijenata nisu vlasništvo investicionog društva, ne ulaze u imovinu društva, likvidacionu i stečajnu masu i ne mogu biti predmet naplate u vezi sa potraživanjima prema investicionom društvu.

Novčana sredstva klijenata investicionog društva koja su deponovana na računu kreditne institucije ne ulaze u imovinu, odnosno stečajnu ili likvidacionu masu te kreditne institucije.

Investiciono društvo dužno je da se organizaciono formira na način kojim se rizik od zloupotrebe imovine klijenata, prevare, neadekvatnog administriranja, neprimjerenog vođenja evidencija ili nemara, a što može za rezultat da ima gubitak ili smanjenje vrijednosti imovine klijenata ili gubitak ili smanjenje prava u vezi sa imovinom klijenata, svodi na najmanju moguću mjeru.

Unutrašnjom kontrolom investicionog društva mora da se osigura adekvatna kontrola prenosa imovine, na način da svaku instrukciju za prenos imovine klijenta trećoj strani u smislu ovih pravila, kada je to moguće, moraju da sprovedu dva lica sa odgovarajućim ovlašćenjima, od kojih jedna unosi instrukciju, a druga je odobrava, odnosno potvrđuje. U slučaju kada je unos instrukcije automatizovan, potrebno je da istu potvrdi lice sa odgovarajućim ovlašćenjima odnosno da se na drugi odgovarajući način osigura sistem kontrolnih mehanizama procesuiranja instrukcije.

Sistem upravljanja u pogledu zaštite imovine klijenata

Član 12

Investiciono društvo koje drži imovinu klijenata dužno je da imenuje jedno lice koje ima dovoljno znanja i stručnosti u vezi sa pitanjima zaštite imovine klijenata, te da joj dodijeli sljedeća ovlašćenja i nadležnosti za pitanja u vezi sa poštovanjem obaveza društva u pogledu zaštite imovine klijenta:

1. obavljanje nadzora nad operativnom usklađenošću investicionog društva sa odredbama čl. 296-299 Zakona i ovih pravila u dijelu zaštite imovine klijenata; i

2. izvještavanje organa upravljanja investicionog društva i Komisije u vezi sa nadzorom iz tačke 1 ovog stava.

Lice kojem su dodijeljena ovlašćenja i nadležnosti iz stava 1 ovog člana može biti posvećeno samo tom zadatku ili može da izvršava navedena zaduženja uz druga zaduženja koja ima u investicionom društvu, ako investiciono društvo može da osigura efikasno izvršavanje zaduženja iz stava 1 ovog člana kao i potpunu usklađenost sa Zakonom i ovim Pravilima.

Investiciono društvo dužno je da bez odlaganja Komisiji dostavi podatke o licu iz stava 1 ovog člana, kao i o svim naknadnim promjenama.

Izvjestaj nezavisnog revizora

Član 13

Investiciono društvo je dužno da obezbijedi da u revizorskom izvještaju, pored obaveza propisanih Zakonom kojim se uređuje revizija, odredbama člana 300 Zakona, bude uključen i izvještaj o zaštiti imovine klijenata, koji sadrži kratak opis

primijenjenih mjera za zaštitu imovine klijenata u odnosu na svaki pojedini primjenjivi zahtjev iz čl. 296-299 Zakona i ovog dijela pravila o zaštiti imovine klijenata, opštu ocjenu primjerenosti primijenjenih mjera, eventualne uočene nedostatke i preporuke za uklanjanje uočenih nedostataka.

Deponovanje finansijskih instrumenata klijenata

Član 14

Investiciono društvo može da deponuje finansijske instrumente koje drži za račun klijenata na račun ili račune otvorene kod trećih lica u skladu sa članom 297 stav 1 Zakona, pod uslovom da društvo postupa sa pažnjom dobrog stručnjaka prilikom odabira, imenovanja i redovnih provjera trećeg lica, kao i postupaka za držanje i čuvanje navedenih finansijskih instrumenata.

Investiciono društvo dužno je da vodi računa o stručnosti i tržišnom ugledu institucija iz stava 1 ovog člana, kao i o svim uslovima koji se odnose na držanje finansijskih instrumenata, a koji bi mogli imati negativne efekte na prava klijenata.

Investiciono društvo može da deponuje finansijske instrumente klijenata kod institucija u trećoj državi, u kojoj držanje i čuvanje finansijskih instrumenata nije Zakonom uređeno, na način propisan stavom 2 člana 297 Zakona.

Deponovanje novčanih sredstava klijenata

Član 15

Investiciono društvo je dužno da po primanju novčanih sredstava klijenta, ta sredstva bez odlaganja deponuje na jedan ili više računa otvorenih kod bilo kojeg od subjekata iz člana 298 stav 1 Zakona.

Kada investiciono društvo ne deponuje novčana sredstva klijenta kod Centralne banke Crne Gore, dužno je da postupa sa pažnjom dobrog stručnjaka prilikom odabira, imenovanja i redovnih provjera kreditne institucije, banke i/ili novčanog fonda iz člana 298 stav 1 tač. 2-4 Zakona kod kojih su novčana sredstva klijenta deponovana kao i postupaka za držanje tih sredstava, i da potrebu za diversifikacijom novčanih sredstava klijenta smatraju dijelom svoje pažnje dobrog stručnjaka.

Investiciono društvo je dužno da osigura da klijenti daju svoju izričitu saglasnost za ulaganje njihovih sredstava u kvalifikovani novčani fond u skladu sa članom 298 stav 6 Zakona.

Iznos novčanih sredstava klijenata deponovanih kod jednog ili više subjekata iz člana 298 Zakona koji je dio iste grupe kao i investiciono društvo, ne smije prelaziti 20% ukupnih novčanih sredstava klijenata koje drži investiciono društvo.

Izuzetno od stava 4 ovog člana, investiciono društvo nije dužno da se pridržava ograničenja iz stava 4 ovog člana ako može da dokaže da s obzirom na prirodu, obim i složenost poslovanja investicionog društva, sigurnost subjekta kod kojih se novčana sredstva drže i veličinu salda novčanih sredstava klijenata koje investiciono društvo drži, zahtjev iz stava 4 ovog člana nije proporcionalan.

Investiciono društvo dužno je da periodično, a najmanje jednom godišnje, preispita odabir institucija iz člana 298 stav 1 Zakona i ugovorenih aranžmana koji se odnose na držanje novčanih sredstava klijenata, a koji mogu naštetiti interesima klijenata.

Dnevni obračuni

Član 16

Investiciono društvo dužno je da na dnevnom nivou osigura da iznos novčanih sredstava klijenata, koji se čuva kod institucija iz člana 298 stav 1 Zakona, bude minimalno jednak iznosu novčanih sredstava klijenata koji je evidentiran u internim evidencijama investicionog društva. Navedeni iznosi se usklađuju kroz dnevne obračune koji se moraju sprovesti do kraja sljedećeg radnog dana u odnosu na dan za koji se obračun radi.

U slučaju da se dnevnim obračunom utvrdi daje iznos novčanih sredstava klijenata koji se čuva kod institucija iz člana 298 stav 1 Zakona manji od iznosa novčanih sredstava klijenata koji je evidentiran u internim evidencijama društva, a očigledno je da je utvrđena razlika posljedica pogrešnih ili nepotpunih evidencija investicionog društva, investiciono društvo mora u roku iz stava 1 ovog člana da obezbijedi dodatna novčana sredstva i položi ih kod institucija iz člana 298 stav 1 Zakona.

Investiciono društvo je dužno da Komisiju obavijesti o nemogućnosti izvršenja dnevnog usklađivanja evidencija iz stava 1 ovog člana ili o nemogućnosti da obezbijedi sredstva iz stava 2 ovog člana najkasnije sljedeći radni dan od dana nastanka okolnosti iz ovoga stava.

Investiciono društvo može da drži dodatna (vlastita) sredstva na računima na kojima su deponovana novčana sredstva klijenata kada procijeni da je isto potrebno radi zaštite imovine klijenata.

Korišćenje finansijskim instrumentima klijenata

Član 17

Investiciono društvo ne smije da zaključi ugovor o finansiranju transakcija sa hartijama od vrijednosti za finansijske

instrumente koje drže za račun klijenta ili da se na drugi način koriste finansijskim instrumentima za vlastiti račun ili za račun drugog klijenta osim ako su ispunjeni uslovi propisani članom 299 stav 1 tač. 1) i 2) i članom 299 st. 2 i 3 Zakona.

Investiciono društvo je dužno da preduzme odgovarajuće mjere za sprječavanje neovlašćenog korišćenja finansijskih instrumenata klijenta za vlastiti račun ili za račun klijenta i to da:

1. sklopi ugovor sa klijentima o mjerama koje će investiciono društvo da preduzme u slučaju da klijent nema dovoljno sredstava na računu na dan saldiranja, pozajmljivanje odgovarajućih finansijskih instrumenata u ime klijenta ili zatvaranje pozicije;

2. pažljivo prati sposobnosti izvršenja na dan saldiranja, i uspostavlja korektivne mjere ako se to ne može ostvariti; i

3. pažljivo prati i brzo reaguje zahtijevajući neisporučene finansijske instrumente nepodmirene na dan saldiranja i nakon toga.

Investiciono društvo donosi posebne mjere za sve klijente kako bi se osiguralo da lice koje pozajmljuje finansijske instrumente klijenta daje prikladan kolateral i da društvo prati stalnu prikladnost takvog kolaterala i preduzima potrebne mjere za održavanje ravnoteže sa vrijednošću instrumenata klijenta.

III - POVJERAVANJE USLUGA I POSLOVNIH PROCESA

Član 18

Investiciono društvo može da zaključi ugovor o pružanju investicionih ili pomoćnih usluga sa drugim investicionim društvom u ime klijenta ukoliko ispunjava uslove propisane čl. 237, 293 i 294 Zakona, i čl. 18-21 ovih pravila.

Investiciono društvo koje povjerava administrativne poslove neophodne za neprekidno i uredno poslovanje društva, dužno je da primjenjuje odredbe čl. 293 i 294 Zakona i odredbe ovih pravila kojima se propisuje izdvajanje poslovnih procesa.

Član 19

U slučaju povjeravanja poslova drugom investicionom društvu, investiciono društvo je dužno da:

1. vodi računa o tome da pružalac usluge ima znanje, sposobnost, sredstva i potrebna odobrenja za profesionalno obavljanje povjerenih poslova;

2. sa pružaocem usluga zaključi pisani ugovor kojim se regulišu međusobna prava i obaveze, a naročito obaveze pružaoca usluge da:

- čuva poverljive informacije u vezi sa investicionim društvom i njegovim klijentima;

- na odgovarajući način nadzire izvršavanje povjerenih poslova;

- na adekvatan način upravlja rizicima povezanim sa povjerenim poslovima;

- vodi evidenciju o sopstvenim transakcijama i da je dužno da, na zahtjev investicionog društva, istu dostavi;

- blagovremeno izvještava investiciono društvo o svim okolnostima koje mogu uticati na efikasno obavljanje povjerenih poslova u skladu sa relevantnim propisima; i

- u potpunosti saraduje sa revizorima i Komisijom ili drugim nadležnim tijelima u vezi sa povjerenim poslovima;

3. utvrdi metode za procjenu efikasnosti pružaoca usluga u vezi sa povjerenim poslovima i preduzima primjerene mjere ako procjenjuje da pružalac usluge nije u mogućnosti da povjerene poslove pruža efikasno i u skladu sa relevantnim propisima;

4. zajedno sa pružaocem usluga, kada je to potrebno, a s obzirom na vrstu posla koja je povjerena pružaocu usluga, izradi, primjenjuje i redovno ažurira rezervni plan za povraćaj informacija u slučaju pada glavnog sistema i periodično testiranje;

5. obezbijedi da raskid ugovora o povjeravanju poslova ne utiče negativno na kontinuitet i kvalitet usluga koje investiciono društvo pruža svojim klijentima; i

6. preduzme i druge mjere kako bi se izbegli drugi rizici i obezbijedilo da se povjeravanjem poslova ne ugrožava u značajnoj mjeri kvalitet unutrašnje kontrole i sprovođenje nadzora nad poslovanjem društva u skladu sa relevantnim propisima.

Kada investiciono društvo povjerava poslove drugom licu, ono i dalje u potpunosti odgovara za poštovanje odredaba relevantnih propisa.

Član 20

Investiciono društvo je dužno da vodi računa da povjeravanje poslova drugom investicionom društvu ne smije da ima za posljedicu:

1. promjenu uslova pod kojima je investicionom društvu data dozvola za rad;

2. prenos odgovornosti rukovodioca investicionog društva na druga lica;

3. promjenu odnosa i obaveza investicionog društva prema klijentima;

4. stvaranje nepotrebnih dodatnih poslovnih rizika;

5. narušavanje kvaliteta unutrašnje kontrole; i

6. narušavanje mogućnosti sprovođenja nadzora nad poslovanjem društva u skladu sa relevantnim propisima.

Član 21

Investiciono društvo je dužno da obavijesti Komisiju o povjeravanju poslova u roku od sedam dana od zaključenja ugovora.

Investiciono društvo je dužno da, na zahtjev i u roku koji odredi Komisija, dostavi svu dokumentaciju i informacije vezane za povjeravanje poslova.

IV - SOPSTVENE TRANSAKCIJE

Član 22

Investiciono društvo je dužno da ustanovi adekvatna pravila i procedure koje obezbjeđuju da je poslovanje društva, njenih rukovodioca i zaposlenih u skladu sa odredbama čl. 291 i 292 Zakona kojim se propisuje zabrana relevantnom licu iz člana 208 Zakona da zaključuje sopstvene transakcije.

Investiciono društvo je dužno da zabrani relevantnom licu da obavlja sljedeće aktivnosti:

1. da zaključuje sopstvene transakcije ukoliko:
 - a) to uključuje zloupotrebu ili otkrivanje insajderskih informacija u smislu člana 128 Zakona ili drugih povjerljivih informacija koji se odnose na klijenta ili transakcije s klijentom ili za račun klijenta; i
 - b) je zaključivanje takve transakcije u sukobu ili je verovatno da će doći u sukob sa obavezama investicionog društva;
2. da savjetuje ili nagovara drugo lice na zaključivanje transakcije sa finansijskim instrumentima, na način koji prelazi ovlašćenja relevantnog lica ili nije propisan ugovorom o pružanju usluga; i
3. da otkriva drugom licu bilo koje informacije ili mišljenja, osim u okviru redovnog ovlašćenja ili u okviru ugovora o pružanju usluga, ako relevantno lice zna, ili bi trebalo znati, da će takvo postupanje uticati na to drugo lice da:
 - a) zaključi transakciju sa finansijskim instrumentima; i
 - b) savjetuje ili nagovara treće lice na zaključivanje takve transakcije.

Član 23

Investiciono društvo je dužno da donese, primjenjuje i redovno ažurira odgovarajuće mjere kojima se sprječava preduzimanje zabranjenih aktivnosti, koje su utvrđene ovim pravilima i članom 292 Zakona, od strane relevantnog lica koje:

1. učestvuje u aktivnostima koje mogu dovesti do sukoba interesa ili
2. na osnovu aktivnosti koju obavlja u ime, odnosno za račun investicionog društva, ima pristup insajderskim ili drugim povjerljivim informacijama koje se odnose na klijenta ili na transakcije sa klijentom ili za račun klijenta.

Investiciono društvo je dužno da obezbijedi da:

1. su sva relevantna lica investicionog društva upoznata sa zabranjenim aktivnostima i mjerama društva u vezi sa ličnim transakcijama i odgovarajućim obavještanjima;
2. je odmah obaviješteno o svim sopstvenim transakcijama;
3. kada povjerava poslove drugom licu, pružalac usluga vodi evidenciju sopstvenih transakcija relevantnih lica pružaoca usluge i da, na zahtjev, odmah dostavi investicionom društvu informacije o sopstvenim transakcijama; i
4. se vode evidencije o svim sopstvenim transakcijama, a koje moraju uključivati sva odobrenja ili zabrane u vezi sa sopstvenim transakcijama.

Investiciono društvo je dužno da donese, primjenjuje i redovno ažurira odgovarajuće mjere kojima se sprječava preduzimanje zaključivanja sopstvenih transakcija u skladu sa članom 292 Zakona.

V - SUKOB INTERESA

Član 24

Investiciono društvo je dužno da svoje poslovanje organizuje tako da na najmanju moguću mjeru svede sukobe interesa čije postojanje može štetiti interesima klijenta, a koji se mogu javiti prilikom pružanja usluga između:

1. interesa investicionog društva, relevantnog lica i svih lica blisko povezanih sa njima, s jedne strane, i interesa klijenta društva, s druge strane; i
2. interesa klijenata investicionog društva međusobno.

Sukobi interesa iz stava 1 ovog člana uključuju i sukobe interesa koji proizlaze iz strukture politike naknada investicionog društva i one koji proizilaze iz okolnosti u kojima investiciono društvo od trećih lica prima dodatne naknade.

Član 25

Investiciono društvo je dužno da, prilikom utvrđivanja sukoba interesa koja mogu štetiti interesima klijenata, ocijeni da li društvo, relevantna lica ili lica koja su blisko povezana sa njima, usljed pružanja usluga ili iz drugih razloga:

1. mogu da ostvare finansijsku dobit ili izbjegnju finansijski gubitak na štetu klijenta;

2. imaju interes ili korist od rezultata usluge pružene klijentu ili transakcije izvršene za račun klijenta, a koji se razlikuju od interesa klijenta;

3. imaju finansijski ili neki drugi motiv koji odgovara interesima drugog klijenta ili grupe klijenata na štetu interesa klijenta;

4. obavljaju istu djelatnost kao i klijent; i

5. primaju ili će primiti od lica koje nije klijent novčana sredstva, robu ili uslugu ili drugu korist u vezi sa uslugom koju pruža, osim uobičajene provizije ili naknade za takvu uslugu.

Politika upravljanja sukobom interesa

Član 26

Investiciono društvo dužno je da usvoji, implementira i sprovodi efikasnu pisanu politiku upravljanja sukobima interesa u skladu s primjenjivim uslovima iz čl. 301 do 305 Zakona.

Investiciono društvo je dužno da procjenjuje i redovno preispituje, najmanje jednom godišnje, politiku upravljanja sukobom interesa uspostavljenu u skladu sa članom 302, 303 i 305 Zakona i da preduzimaju odgovarajuće mjere kako bi se uklonili eventualni nedostaci.

Investiciono društvo dužno je, u skladu sa članom 304 Zakona, da vodi i redovno ažurira evidencije investicionih ili pomoćnih usluga ili investicionih aktivnosti koje pruža ili se obavljaju u njegovo ime, u kojima je nastao sukob interesa koji može dovesti ili je doveo do rizika od nastanka štete za interese klijenta.

Upravljanje sukobima interesa prilikom izrade investicionog istraživanja

Član 27

Investiciono društvo koje izrađuje ili priprema investiciono istraživanje za klijente investicionog društva ili javnost, u skladu sa članom 306 st. 1 do 3 Zakona, dužno je da sprovodi mjere za upravljanje sukobom interesa iz člana 303 stav 3 Zakona, u odnosu na finansijske analitičare uključene u izradu investicionih istraživanja i druga relevantna lica koja mogu doći u sukob interesa sa licima kojima se distribuira investiciono istraživanje.

VI - VOĐENJE I ČUVANJE POSLOVNE DOKUMENTACIJE

Vođenje poslovne evidencije

Član 28

Investiciono društvo dužno je, u skladu sa članom 258 Zakona, da vodi elektronsku evidenciju i poslovnu dokumentaciju o svim uslugama, aktivnostima i transakcijama koje preduzima, pod uslovima, na način i u obimu propisanim čl. 258-260 Zakona, a koji Komisiji omogućava obavljanje nadzornih ovlaštenja i preduzimanje primjerenih mjera propisanih Zakonom.

Evidencije i poslovna dokumentacija iz stava 1 ovog člana moraju biti vođene i sastavljene na način da su Komisiji dovoljne za ocjenu pridržava li se investiciono društvo svih obaveza koje na osnovu propisa iz stava 1 ovog člana ima prema klijentima ili potencijalnim klijentima i poštuje li odredbe koje se odnose na očuvanje integriteta tržišta.

Evidencije iz stava 1 ovog člana obuhvataju i ugovornu dokumentaciju između investicionog društva i klijenta, s utvrđenim pravima i obavezama ugovornih strana i uslovima pod kojima investiciono društvo pruža usluge klijentu.

Prava i obaveze ugovornih strana mogu biti sastavni dio drugih dokumenata ili propisa.

Odredbe ovog člana i čl. 29 do 32 ovih Pravila na odgovarajući način primjenjuju se i u odnosu na transakcije koje izvrši filijala investicionog društva sa sjedištem u trećoj zemlji.

Ažuriranje i čuvanje poslovne dokumentacije

Član 29

Investiciono društvo dužno je da organizuje poslovanje i ažurno sastavlja i vodi poslovnu dokumentaciju i druge administrativne ili poslovne evidencije na način koji omogućava da se u svakom trenutku može izvršiti rekonstrukcija pojedinog posla koji je preduzelo za svoj račun ili za račun klijenta.

Investiciono društvo dužno je da svu dokumentaciju o poslovanju s pojedinim klijentom čuva odvojeno od dokumentacije o poslovanju s drugim klijentima i dokumentacije o vlastitom poslovanju.

Svu poslovnu dokumentaciju investiciono društvo mora da zaštiti od neovlašćenog pristupa i mogućih gubitaka u zapisu i da je čuva na način koji osigurava trajnost zapisa.

Investiciono društvo dužno je da najmanje pet godina po isteku godine u kojoj je bio sklopljen određeni posao odnosno pet godina po isteku poslovne godine u kojoj je raskinut ugovorni odnos s klijentom, čuva svu dokumentaciju i podatke o svim poslovima s finansijskim instrumentima koje je obavilo bilo za svoj račun bilo za račun klijenta.

U skladu sa propisima kojima se uređuje zaštita podataka o ličnosti, investiciono društvo osigurava čuvanje podataka u rokovima koji se određuju u skladu sa stavom 4 ovog člana.

Investiciono društvo može izuzetno, kada je to potrebno kako bi se osigurala prava ili zaštitili interesi zainteresovanih strana ili prava i interesi investicionih društava ili trećih strana, da produži rokove čuvanja iz stava 4 ovog člana.

Posebne odredbe o telefonskim razgovorima i elektronskoj komunikaciji

Član 30

Evidencije iz člana 28 ovih pravila i člana 258 Zakona obuhvataju, između ostalog, snimke telefonske komunikacije i elektronsku komunikaciju koja se odnosi na:

1. transakcije zaključene trgovanjem za vlastiti račun; i
2. pružanje usluga koje se odnose na postupanje s nalogima klijenata, odnosno primanje i prenos i izvršavanje naloga klijenata.

Obaveza vođenja evidencija iz stava 1 ovog člana odnosi se i na telefonsku i elektronsku komunikaciju koja je uspostavljena kako bi rezultirala transakcijom iz stava 1 tačke 1 ili uslugom iz stava 1 tačke 2 ovog člana, čak i ako ne dođe do zaključivanja tih transakcija ili do pružanja tih usluga.

Investiciono društvo dužno je da preduzme sve razumne korake za evidentiranje komunikacije iz st. 1 i 2 ovog člana koja se vodi, šalje ili prima opremom koju investiciono društvo povjerava zaposlenom ili drugoj relevantnoj osobi ili čiju je upotrebu od strane zaposlenog ili druge relevantne osobe investiciono društvo prihvatilo ili dopustilo.

Obaveza izvještavanja klijenata o telefonskoj komunikaciji

Član 31

Investiciono društvo dužno je da nove i postojeće klijente obavijesti da se telefonska komunikacija ili razgovor između investicionog društva i njegovih klijenata koji je doveo ili može dovesti do transakcija, snima.

Obavještenje iz stava 1 ovog člana klijentu se može pružiti jednom, prije pružanja investicionih usluga novom ili postojećem klijentu.

Investiciono društvo ne smije telefonski obaviti investicione usluge i aktivnosti za klijenta kojeg nije unaprijed obavijestilo o snimanju međusobne komunikacije, ako se takve investicione usluge i aktivnosti odnose na primanje, prenos i izvršavanje naloga klijenta.

Odredbe ovog člana ne onemogućavaju klijenta da zada nalog putem drugog trajnog medija kao što su pošta, faks, elektronska pošta ili dokumentacija naloga klijenta sačinjena na sastanku.

Sadržaj relevantnog razgovora sa sastanka sa klijentom u smislu stava 4 ovog člana može biti evidentiran tako da se o istom vodi pisani zapisnik ili bilješke. Takvi se nalozi smatraju jednako vrijednim onim koji su primljeni putem telefona.

Politika o evidentiranju telefonske i elektronske komunikacije

Član 32

Investiciono društvo dužno je da usvoji, implementira i održava efikasnu pisanu politiku o evidentiranju komunikacije iz čl. 30 i 31 ovih pravila, u skladu s uslovima iz člana 258 stav 5 Zakona kojim se propisuje daje investiciono društvo dužno da evidencije koje vodi u skladu sa odredbama ovog zakona čuva na trajnom mediju koji omogućava:

- 1) Komisiji brz pristup informacijama i rekonstrukciju ključnih faza obrade svake transakcije;
- 2) jednostavno utvrđivanje ispravki ili drugih izmjena, kao i sadržaja evidencija prije ispravki ili izmjena;
- 3) sprječavanje manipulacija ili promjena podataka iz evidencija na drugi način.

Investiciono društvo dužno je da preduzme sve razumne korake kako bi spriječilo da zaposleni ili ugovarač ostvari, uputi ili primi relevantne telefonske razgovore i elektronsku komunikaciju opremom u privatnom vlasništvu koju investiciono društvo ne može da zabilježi ili kopira.

Evidencija koja se čuva u skladu sa čl. 28 do 32 ovih pravila i u skladu sa čl. 258 do 260 Zakona daje se na zahtjev uključenim klijentima i čuva pet godina od dana kada je evidencija nastala.

Komisija može u skladu sa članom 259 stav 3, 4 i 5 Zakona da naloži investicionom društvu period duži od perioda propisanog stavom 3 ovog člana, na period od sedam godina od dana kada je evidencija nastala.

VII - INTERNA KONTROLA, UPRAVLJANJE RIZICIMA I INTERNA REVIZIJA

Član 33

Investiciono društvo dužno je, u skladu sa članom 256 Zakona, da prilikom internog raspoređivanja funkcija definiše odgovornosti viših rukovodilaca.

Investiciono društvo je dužno u skladu sa članom 256 stav 2 Zakona da obezbijedi najmanje jednom godišnje dostavljanje pisanih izvještaja višem rukovodiocu o pitanjima iz čl. 253, 254 i 255 Zakona.

Investiciono društvo dužno je, u skladu sa članom 253 Zakona, da propiše i primjenjuje kao i da redovno ažurira, procjenjuje i nadzire primjerene politike i postupke koji osiguravaju da investiciono društvo i relevantne osobe društva postupaju u skladu sa svojim obavezama koje su propisane Zakonom.

Komisija može da oslobodi investiciono društvo od obaveze ispunjavanja uslova iz člana 253 stav 2 tač 3 i 4 Zakona ukoliko investiciono društvo dokaže da:

1. navedene obaveze nisu neophodne s obzirom na vrstu, obim i složenost poslovanja društva; i
2. funkcija koja se bavi poslovima interne kontrole može da, i nakon takve odluke Komisije, obezbijedi poštovanje obaveza propisanih članom 253 Zakona.

Investiciono društvo je dužno da prethodno obavijesti Komisiju o namjeravanom korišćenju izuzeća i da dostavi dokaze o izuzeću od obaveze ispunjavanja uslova iz stava 4 ovog člana.

Investiciono društvo je dužno da u skladu sa članom 254 Zakona uspostavi, primjenjuje i redovno ažurira sisteme upravljanja rizicima srazmerno vrsti, obimu i složenosti poslovanja društva.

Sistemi iz stava 5 ovog člana moraju uključivati:

1. strategije, politike, procedure i mjere upravljanja rizicima;
2. organizacionu šemu sa definisanim ovlašćenjima i odgovornostima za upravljanje rizicima;
3. proces upravljanja rizicima; i
4. efikasan sistem unutrašnjih kontrola.

Investiciono društvo je dužno da prati i ocjenjuje podobnost, sveobuhvatnost i efikasnost usvojenih strategija, politika i postupaka upravljanja rizicima, kao i primjerenost i efikasnost predviđenih mjera u svrhu otklanjanja mogućih nedostataka u strategijama, politikama i postupcima upravljanja rizicima, uključujući i propuste relevantnih lica.

Na zahtjev investicionog društva, Komisija može investiciono društvo da oslobodi od obaveze postojanja nezavisne funkcije upravljanja rizicima, na način da se upravljanje rizicima obavlja uz druge poslove, ukoliko investiciono društvo dokaže da uspostavljanje nezavisne funkcije upravljanja rizicima nije neophodno s obzirom na vrstu, obim i složenost poslovanja društva.

Investiciono društvo, prema potrebi i s obzirom na prirodu, obim i složenost poslovanja i prirodu i obim investicionih usluga i aktivnosti koje obavlja tokom svog poslovanja, uspostavlja i održava funkciju interne revizije, koja je posebna i nezavisna od ostalih funkcija i aktivnosti investicionog društva.

Nadležnosti funkcije nezavisne interne revizije su propisane članom 255 Zakona.

Investiciono društvo može poslove iz člana 255 Zakona da povjeri drugom licu koje ne obavlja istovremeno poslove eksterne revizije finansijskih izvještaja društva.

VIII - ORGANIZACIONI USLOVI ZA UPRAVLJANJE INVESTICIONIM PROIZVODIMA

Posebni organizacioni uslovi za proizvođače investicionih proizvoda

Član 34

Investiciono društvo u skladu sa članom 252 stav 1 i 2 Zakona koje proizvodi, razvija, izdaje ili dizajnira investicioni proizvod namijenjen za prodaju klijentima (proizvođač) dužno je da uspostavi, primjenjuje i periodično preispituje postupke kojima se u okviru društva odobrava svaki pojedini investicioni proizvod, kao i značajne promjene postojećeg investicionog proizvoda, prije nego što se taj proizvod stavi na tržište ili distribuira klijentima (upravljanje proizvodima).

Proizvođač je dužan da osigura da je postupak upravljanja proizvodima u skladu sa odredbama Zakona i ovim pravilima i da:

1. za svaki pojedini proizvod detaljnije definiše ciljano tržište krajnjih klijenata u okviru relevantne kategorije klijenata;
2. sadrži procjenu svih rizika relevantnih za ciljano tržište; i
3. osigura da je planirana distribuciona strategija u skladu s definisanim ciljanim tržištem.

Proizvođač je dužan da svim distributerima omogući pristup svim potrebnim podacima o samom proizvodu i postupku upravljanja proizvodima, uključujući podatke o ciljanom tržištu, kako bi se osiguralo da je distribucija proizvoda u skladu sa potrebama, obilježjima i ciljevima utvrđenog ciljanog tržišta.

Podaci iz stava 3 ovog člana moraju da sadrže podatke o primjerenim kanalima distribucije proizvoda, postupku odobravanja proizvoda i procjeni ciljanog tržišta, prikazane na način koji distributeru omogućava da ispravno razumije, preporučuje ili prodaje taj proizvod.

Obaveze upravljanja proizvodima za proizvođača

Član 35

Proizvođač je dužan da se, u vezi sa upravljanjem proizvodima, pridržava zahtjeva iz ovih pravila u mjeri koja je primjerena i proporcionalna i ako je to primjenjivo s obzirom na prirodu investicionog proizvoda, investicionu uslugu i ciljano tržište za svaki pojedini proizvod.

Uprava proizvođača mora da sprovedi efikasnu kontrolu nad postupkom upravljanja proizvodima.

Proizvođač je dužan da osigura da postupak upravljanja proizvodima bude usklađen s uslovima relevantnih propisa koji se odnose na upravljanje sukobima interesa, uključujući naknade od rada relevantnih lica.

Proizvođač je dužan da osigura da dizajn investicionog proizvoda, uključujući njegove funkcije, nema negativan uticaj na krajnje klijente te da ne dovodi do ugrožavanja integriteta tržišta na način da društvu omogućava umanjivanje ili prenošenje vlastitih rizika ili izloženosti na povezanu imovinu proizvoda ako investiciono društvo drži tu povezanu

imovinu za vlastiti račun.

Proizvođač koji pri stvaranju, razvoju, izdavanju ili dizajnu proizvoda sarađuje sa licem koje prema odredbama Zakona nema odobrenje za rad za obavljanje investicionih usluga ili aktivnosti iz člana 206 stav 1. Zakona ili sa licem iz treće zemlje, dužan je da s tim subjektom sklopi pisani sporazum kojim se uređuju međusobna prava i obaveze.

Ostale obaveze proizvođača

Član 36

Proizvođač je dužan da analizira potencijalne sukobe interesa za svaki proizvedeni investicioni proizvod, a posebno je dužan da razmotriti može li doći do negativnog uticaja na krajnjeg klijenta ako klijent:

1. preuzme izloženost suprotnu od izloženosti koju je prethodno držalo samo društvo ili
2. preuzme izloženost suprotnu od izloženosti koju društvo namjerava držati nakon prodaje proizvoda.

Proizvođač je dužan da prije nego što donese odluku o plasmanu proizvoda razmotri može li proizvod biti prijetnja redovnom funkcionisanju ili stabilnosti finansijskih tržišta.

Proizvođač je dužan da osigura da relevantno lice uključeno u postupak proizvodnje raspolaže stručnim znanjem potrebnim za razumijevanje obilježja i rizika investicionog proizvoda.

Obaveze funkcije usklađenosti u postupku upravljanja proizvodima

Član 37

Proizvođač je dužan da u skladu sa članom 253 Zakona funkciju praćenja usklađenosti uključi u postupak upravljanja proizvodima, na način da ista prati razvoj proizvoda i redovno provjerava postupke upravljanja proizvodima sa ciljem prepoznavanja rizika od neispunjavanja obaveza iz čl. 34 do 40 ovih pravila.

Izveštaji funkcije usklađenosti obavezno sadrže podatke o investicionim proizvodima, uključujući podatke o strategiji distribucije.

Investiciono društvo Komisiji dostavlja izvještaj iz stava 2 ovog člana na način i u roku propisan članom 256 stav 2 Zakona.

Utvrđivanje ciljanog tržišta i analiza scenarija

Član 38

Proizvođač je u toku postupka upravljanja proizvodima dužan da utvrdi potencijalno ciljano tržište za svaki proizvod.

Ako u postupku proizvodnje učestvuje više investicionih društava ili ako je proizvođač ujedno i distributer u smislu člana 41 ovih pravila, utvrđuje se samo jedno ciljano tržište.

Ciljano tržište mora biti utvrđeno dovoljno detaljno, uz navođenje vrste klijenata sa čijim je potrebama, obilježjima i ciljevima proizvod usklađen, kao i sve grupe klijenata sa čijim potrebama, obilježjima i ciljevima proizvod nije usklađen.

Ako je distributer različit od proizvođača, proizvođač utvrđuje potrebe i obilježja klijenata s kojima je proizvod usklađen na osnovu teorijskog znanja i prethodnog iskustva sa istim ili sličnim proizvodom, finansijskim tržištima i potrebama, obilježjima i ciljevima potencijalnih krajnjih klijenata.

Potrebe, obilježja i ciljeve ciljanog tržišta proizvođač je dužan da utvrdi, između ostalog, na osnovu ispitivanja jesu li ispunjeni sljedeći uslovi:

1. profil rizika - dobiti proizvoda mora biti u skladu s ciljanim tržištem; i
2. dizajn proizvoda se vodi obilježjima koja su korisna za klijenta, a posebno se ne smije zasnivati na poslovnom modelu koji se oslanja na loše rezultate klijenta da bi bio profitabilan.

Utvrđivanje ciljanog tržišta mora uključivati i strukturu naknada predloženu za proizvod, između ostalog i na osnovu ispitivanja sljedećih okolnosti:

1. usklađenosti troškova i naknada s potrebama, ciljevima i obilježjima ciljanog tržišta;
2. dovodi li se zbog naknada u pitanje očekivana dobit od proizvoda (npr. ako su iznosi troškova i naknada jednaki odnosno premašuju ili gotovo u cjelosti neutrališu očekivane poreske olakšice povezane s proizvodom); i
3. primjerena transparentnost strukture naknada za proizvod u odnosu na ciljano tržište (npr. postoje li prikrivene naknade).

Proizvođač je dužan da sprovede analizu scenarija za proizvod, pri čemu je dužan da procijeni rizik od mogućeg lošeg rezultata za krajnjeg klijenta te okolnosti u kojima bi do takvog rezultata moglo doći.

Neke od nepovoljnih okolnosti iz stava 6 ovog člana za koje bi trebalo procijeniti rizik su:

1. pogoršanje tržišnog okruženja;
2. proizvođač ili treće lice uključeno u proizvodnju ili funkcionisanje investicionog proizvoda suočava se s finansijskim problemima ili se materijalizuje neki drugi rizik druge ugovorne strane;
3. proizvod postane komercijalno neodrživ; ili
4. potražnja za proizvodom premašuje predviđanja, čime se opterećuju resursi društva ili tržište povezanog proizvoda.

Preispitivanje proizvoda

Član 39

Proizvođač je dužan da redovno preispituje proizvod, uzimajući u obzir sve događaje koji mogu bitno uticati na potencijalni rizik utvrđenog ciljanog tržišta.

Redovno preispitivanje iz stava 1 ovog člana obavezno obuhvata i razmatranje okolnosti je li proizvod i dalje usklađen s potrebama, obilježjima i ciljevima ciljanog tržišta, distribuira li se na ciljanom tržištu ili dolazi do klijenata s čijim potrebama, obilježjima i ciljevima nije usklađen.

Proizvođač je dužan da proizvod preispita i prije svakog daljeg izdavanja ili ponovnog plasiranja ako ima saznanja o bilo kakvom događaju koji bi mogao značajno uticati na potencijalni rizik ulagača, i u redovnim intervalima da prati funkcionisanje li proizvod na predviđeni način.

Prilikom odlučivanja o učestalosti preispitivanja proizvoda proizvođač je dužan u obzir uzeti relevantne činioce, uključujući činioce povezane sa složenošću ili inovativnom prirodom primijenjenih investicionih strategija.

Mjere proizvođača u slučaju realizacije ključnih događaja

Član 40

Proizvođač je dužan da prepozna ključne događaje koji mogu biti od uticaja na potencijalni rizik ili očekivanu dobit od investicionog proizvoda, kao što su:

1. prekoračenje praga koje utiče na profil dobiti proizvoda ili
2. solventnost emitenta čiji finansijski instrumenti ili jamstva mogu uticati na rezultate proizvoda.

Ako se ključni događaj iz stava 1 ovog člana realizuje, proizvođač je dužan da preduzme sljedeće mjere i korake:

1. da pruži relevantne podatke klijentima ili distributerima (ako ne nudi ili prodaje investicioni proizvod direktno klijentima) o događaju i njegovim posljedicama za proizvod;
2. da napravi izmjene u postupku odobravanja proizvoda;
3. da zaustavi dalje izdavanje proizvoda;
4. da izmijeni proizvod radi izbjegavanja nepoštenih ugovorenih uslova;
5. da razmotri primjerenost prodajnih kanala kojima se proizvod prodaje ako ima saznanja da se ne prodaje na prethodno dogovoren način;
6. da kontaktira distributera radi rasprave o izmjenama distribucionog procesa;
7. da raskine saradnju sa distributerom;
8. da obavijesti Komisiju; i
9. da preduzme druge mjere koje proizvođač ocijeni primjerenim u odnosu na ključni događaj.

Posebni organizacioni uslovi za distribuciju investicionih proizvoda

Član 41

Investiciono društvo koje nudi ili na tržište stavlja investicione proizvode (distributer) dužno je da redovno periodično procjenjuje te proizvode, bez obzira da li se radi o primarnom ili sekundarnom tržištu investicionog proizvoda.

Procjena iz stava 1 ovog člana mora obuhvatati procjenu koliko je proizvod i dalje u skladu sa potrebama ciljanog tržišta, i da li je distribuciona strategija i dalje u skladu sa definisanim ciljanim tržištem.

Procjena iz stava 1 ovog člana u obzir mora uzeti sve događaje koji bi mogli značajno uticati na potencijalne rizike za ciljano tržište.

Kada distributer distribuira ili klijente savjetuje u odnosu na proizvode koje samo ne proizvodi dužno je da uspostavi primjerene mehanizme za pribavljanje podataka iz člana 34 stav 4 ovih pravila od proizvođača ili lica iz člana 42 stav 2 ovih pravila.

Distributer je dužan da se organizuje na način da zaposleni zaduženi za distribuciju ili savjetovanje u odnosu na pojedini proizvod razumiju sve ključne karakteristike proizvoda i ciljano tržište za svaki pojedini proizvod.

Upravljanje proizvodima za distributera

Član 42

Distributer je dužan da se pridržava zahtjeva za distribuciju investicionih proizvoda u mjeri koja je primjerena i proporcionalna i ako je to primjenjivo s obzirom na prirodu investicionog proizvoda, investicionu uslugu i ciljano tržište za svaki pojedini proizvod.

Distributer koji nudi ili preporučuje investicione proizvode lica koje nema odobrenje za rad za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti iz člana 206. stav 1. Zakona dužan je da se pridržava svih primjenjivih odredbi ovih Pravila.

Uprava distributera mora imati efikasnu kontrolu nad postupkom upravljanja proizvodima radi utvrđivanja raspona investicionih proizvoda koji se nude ili preporučuju i usluga pruženih na predmetnom ciljanom tržištu.

Distributer je dužan da uspostavi odgovarajuće mehanizme upravljanja proizvodom kako bi se osiguralo da proizvodi i usluge koje namjerava da ponudi ili preporuču budu u skladu s potrebama, obilježjima i ciljevima utvrđenog ciljanog tržišta te da planirana distribuciona strategija bude usklađena s određenim ciljanim tržištem.

Distributer je dužan da, prilikom odlučivanja o rasponu proizvoda i usluga koje nudi ili preporučuje te o ciljanim tržištu, primjenjuje sve postupke i mjere kako bi osigurao usklađenost s odredbama iz Zakona, uključujući zahtjeve koji se odnose na objavu, ocjenu primjerenosti ili prikladnosti, upravljanje sukobima interesa, a posebno kada namjerava da nudi ili preporuči nove proizvode ili da uvede promjene u pružanju usluga.

Utvrđivanje ciljanog tržišta za distributera

Član 43

Distributer je uvijek dužan da utvrdi ciljano tržište za pojedini investicioni proizvod, bez obzira da li je ciljano tržište utvrdio proizvođač ili lice iz člana 42 stav 2 ovih pravila.

Kao dio tog postupka distributer je dužan da utvrdi i sve grupe klijenata s čijim potrebama, obilježjima i ciljevima proizvod ili usluga nisu usklađeni.

Distributer je dužan da primjereno utvrdi i ocijeni okolnosti i potrebe klijenata na koje se namjerava fokusirati kako bi osigurao da se interesi klijenata ne dovode u pitanje zbog komercijalnih pritisaka ili pritisaka finansiranja.

Distributer je dužan da prilikom utvrđivanja ciljanog tržišta i distribucione strategije koristi podatke koje mu omogući proizvođač u skladu s članom 34 stav 3 ovih pravila i podatke o svojim klijentima.

Distributer je dužan da preduzme sve razumne mjere kako bi osigurao dobijanje odgovarajućih i pouzdanih podataka od lica iz člana 42 stav 2 ovih pravila čime se osigurava distribucija tih proizvoda u skladu sa obilježjima, ciljevima i potrebama ciljanog tržišta.

Ako podaci iz stava 4 ovog člana nisu dostupni, distributer je dužan da preduzme sve razumne mjere radi pribavljanja podataka od proizvođača ili njegovog zastupnika.

U smislu st. 3 i 4 ovog člana prihvatljivim javno dostupnim podacima smatraju se podaci koji su jasni, pouzdani i sastavljeni u svrhu ispunjavanja regulatornih zahtjeva.

Preispitivanje proizvoda i postupka upravljanja proizvodima za distributera

Član 44

Distributer je dužan da redovno preispituje i ažurira postupak upravljanja proizvodima kako bi osigurao stabilnost i primjerenost tog postupka i po potrebi preduzeo odgovarajuće mjere.

Distributer je dužan da redovno preispituje investicione proizvode koje nudi ili preporučuje i usluge koje pruža na redovnoj osnovi, uzimajući pritom u obzir sve događaje koji mogu bitno uticati na potencijalni rizik utvrđenog ciljanog tržišta.

U postupku iz stava 2 ovog člana vrši se ocjena da li su proizvod ili usluga i dalje usklađeni sa potrebama, obilježjima i ciljevima određenog ciljanog tržišta i da li je planirana distribuciona strategija i dalje primjerena.

Distributer je dužan da preispita ciljano tržište ili postupak upravljanja proizvodom ako ima saznanja da je ciljano tržište netačno utvrđeno za neki proizvod ili uslugu odnosno da proizvod ili usluga više ne odgovaraju okolnostima na utvrđenom ciljanom tržištu (npr. ako je proizvod postao nelikvidan ili je zbog promjena na tržištu obilježen velikom volatilnošću).

Obaveze funkcije usklađenosti u postupku upravljanja proizvodima

Član 45

Distributer je dužan da, u skladu sa članom 253 Zakona, funkciju praćenja usklađenosti uključi u postupak upravljanja proizvodima, na način da prati razvoj i redovno provjerava postupke upravljanja proizvodima sa ciljem prepoznavanja rizika od neispunjavanja obaveza iz čl. 34 do 46 ovih pravila.

Izveštaji funkcije usklađenosti obavezno sadrže podatke o investicionim proizvodima koje distributer nudi ili preporučuje kao i podatke o uslugama koje pruža.

Investiciono društvo Komisiji dostavlja izvještaj iz stava 2 ovog člana na način i u roku propisan članom 256 stav 2 Zakona.

Ostale obaveze distributera

Član 46

Distributer je dužan da osigura da relevantna lica raspolažu potrebnim stručnim znanjem kako bi razumjeli obilježja i rizike proizvoda koji namjeravaju da nude ili preporuče, kao i potrebe, obilježja i ciljeve određenog ciljanog tržišta.

Distributer je dužan da proizvođaču dostavi podatke o prodaji i, prema potrebi, podatke o izvještajima iz člana 28 stav 3 ovih pravila u svrhu ispunjavanja njegovih obaveza iz čl. 41 do 46 ovih pravila.

Ako različita društva sarađuju pri distribuciji proizvoda ili usluga, krajnju odgovornost za ispunjavanje obaveza koje su propisane za distributera ima distributer koji je u direktnom odnosu s klijentom. Ostali distributeri u lancu dužni su:

1. da osiguraju da se relevantni podaci o proizvodu prosljede od proizvođača do krajnjeg distributera u lancu;
2. da omoguće proizvođaču da, ako on to zatraži, dođe do podataka o prodaji proizvoda kako bi ispunio svoje obaveze

u području upravljanja proizvodom; i

3. da primjenjuju, ako je to primjenjivo, obaveze za proizvođača u području upravljanja proizvodom u vezi sa uslugama koje pružaju.

IX - PRAVILA POSLOVNOG PONAŠANJA INVESTICIONOG DRUŠTVA

Član 47

Prilikom pružanja investicionih usluga klijentima, investiciono društvo je u skladu sa članom 263 Zakona dužno da stavlja interese svojih klijenata ispred sopstvenih interesa i posluje pravično, pošteno i profesionalno, u skladu sa najboljim interesima klijenata poštujući načela utvrđena odredbama Zakona.

Prilikom ugovaranja usluga korišćenjem sredstava komunikacije na daljinu, kao i u vezi sa uslovima i načinom ostvarivanja i zaštite prava klijenata ugovora na daljinu, investiciono društvo je dužno da postupa u skladu sa zakonom koji utvrđuje zaštitu korisnika finansijskih usluga kod ugovaranja na daljinu.

Osnovna pravila poslovnog ponašanja

Član 47a

Kod pružanja investicionih i pomoćnih usluga, investiciono društvo ili ovlašćena kreditna institucija treba da se naročito pridržava sljedećih pravila poslovnog ponašanja:

1) Ugovor o pružanju investicionih i pomoćnih usluga treba da sadrži odredbe koje jasno i nedvosmisleno utvrđuju obavezu klijenta da u svakom trenutku, na zahtjev investicionog društva ili ovlašćene kreditne institucije, dostavlja podatke o njegovom stvarnom vlasniku u smislu zakona kojim se uređuju mjere i radnje koje se preduzimaju radi otkrivanja i sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma;

2) Kod zaključivanja ugovora o pružanju investicionih i pomoćnih usluga sa klijentom, investiciono društvo ili ovlašćena kreditna institucija treba da utvrdi da li klijent zaključuje predmetni ugovor u svoje ime i za svoj račun ili se radi o potkastodiju (banka ili drugo pravno lice koje u svoje ime, a za račun trećih lica - svojih klijenata, zaključuje ugovor o pružanju investicionih i pomoćnih usluga sa investicionim društvom ili ovlašćenom kreditnom institucijom);

3) Ukoliko je klijent investicionog društva ili ovlašćene kreditne institucije potkastodi, potrebno je ugovorom o pružanju investicionih i pomoćnih usluga jasno i nedvosmisleno utvrditi obavezu potkastodija da u svakom trenutku, na zahtjev investicionog društva ili ovlašćene kreditne institucije, dostavlja podatke o licima za čiji je račun zaključio ugovor o pružanju investicionih i pomoćnih usluga.

4) Investiciono društvo ili ovlašćena kreditna institucija, koja je korisnik sistema kliringa i saldiranja Centralnog klirinškog depozitarnog društva (u daljem tekstu: CKDD), ne smije samostalno da sprovodi netržišne transakcije sa finansijskim instrumentima svojih klijenata u sistemu CKDD-a, već ima obavezu da o tome obavijesti CKDD i da mu dostavi prateću dokumentaciju, a CKDD je jedini subjekt koji je ovlašćen da vrši preknjižavanje vlasništva nad finansijskim instrumentima koje je posljedica netržišne transakcije.

Ukoliko, shodno ugovoru o pružanju investicionih i pomoćnih usluga, potkastodi da nalog investicionom društvu ili ovlašćenoj kreditnoj instituciji da izvrši prenos finansijskih instrumenata sa jedne na drugu vrstu računa u CKDD-u, bez promjene vlasništva nad finansijskim instrumentima, neophodno je da investiciono društvo ili ovlašćena kreditna institucija zahtijevaju od potkastodija da uz navedeni nalog dostavi dokumentaciju koja pruža pravni osnov za takve transfere.

Razvrstavanje klijenata

Član 48

Investiciono društvo je dužno da, prije pružanja usluge, klijenta razvrsta u kategoriju malih klijenata, profesionalnih klijenata i kvalifikovanih nalogodavaca.

Kategorizaciju iz stava 1 ovog člana, investiciono društvo sprovodi saglasno internim pravilima i procedurama društva, a na osnovu informacija koje su mu dostupne u vezi sa klijentovim:

1. investicionim ciljevima;
2. znanjem i iskustvom; i
3. finansijskom pozicijom.

Kada utvrdi da neki klijent više ne pripada početno utvrđenoj kategoriji klijenata, investiciono društvo je dužno da preduzme odgovarajuće mjere radi promjene kategorije klijenta.

Profesionalni klijenti su dužni da investiciona društva čije usluge koriste, blagovremeno obavještavaju o svim činjenicama koje bi mogle da utiču na promjenu kategorije klijenta kod investicionog društva.

Investiciono društvo je dužno da, prilikom obraćanja klijenta radi zaključenja ugovora na daljinu i korišćenja usluga, utvrdi da li se radi o kategoriji klijenta ugovora na daljinu.

Investiciono društvo je dužno da prilikom obezbjeđenja ulaganja u finansijske instrumente, izvrši identifikaciju klijenta u skladu sa zakonom kojim se uređuje sprječavanje pranja novca i finansiranje terorizma, u cilju onemogućavanja protivpravnih radnji na tržištu kapitala.

Kvalifikovani nalogodavac

Član 49

Kvalifikovani nalogodavac u smislu člana 48 stav 1 ovih pravila je lice za čiji račun ili sa kojim investiciono društvo izvršava naloge i/ili prima i prenosi naloge i/ili trguje za vlastiti račun i/ili joj pruža pomoćne usluge direktno povezane sa tim transakcijama.

U smislu ovog člana kvalifikovani nalogodavac je:

1. investiciono društvo;
2. kreditna institucija;
3. društvo za osiguranje;
4. UCITS fond i društvo za upravljanje UCITS fondom;
5. društvo za upravljanje dobrovoljnim penzionim fondovima i dobrovoljni penzioni fond;
6. druga finansijska institucija koja podliježe obavezi zahtjeva odobrenja za rad prema posebnim propisima ili čije je poslovanje uređeno zakonodavstvom Evropske unije;
7. nacionalna vlada i javno tijelo za upravljanje javnim dugom i centralna banka; i
8. nadnacionalna organizacija.

Kada obavlja usluge i aktivnosti iz stava 1 ovog člana, investiciono društvo nije dužno da se pridržava pravila poslovnog ponašanja iz Zakona u odnosu na te usluge i aktivnosti, osim čl. 309, 317, 269, 273 i iz dijela VI (čl. 150, 151 i 156) Zakona.

Investiciono društvo je dužno da u poslovnom odnosu sa kvalifikovanim nalogodavcem postupa profesionalno i u skladu s pravilima struke te uzimajući u obzir prirodu i predmet poslovanja kvalifikovanog nalogodavca, i da prema njemu komunicira jasno, pošteno i na neobmanjujući način.

Viši nivo zaštite

Član 50

Kvalifikovani nalogodavac iz člana 49 stav 2 ovih pravila može od investicionog društva da zatraži status profesionalnog ili malog klijenta.

Investiciono društvo može kod transakcije sa drugom ugovornom stranom sa sjedištem u trećoj državi toj ugovornoj strani da prizna status kvalifikovanog nalogodavca ako je to propisano zakonodavstvom ili mjerama treće države.

Investiciono društvo je u slučaju iz stava 2 ovog člana dužno da zatraži izričitu potvrdu druge ugovorne strane da pristaje na status kvalifikovanog nalogodavca.

Pristanak iz stava 3 ovog člana može da se da uopšteno ili za svaku pojedinu transakciju.

Investiciono društvo može status kvalifikovanog nalogodavca da prizna drugim ugovornim stranama iz trećih zemalja koje su ekvivalentne licima iz člana 49 stav 2 ovih pravila.

Član 51

Investiciono društvo je dužno u skladu sa članom 308 Zakona da svakog klijenta, putem trajnog medija, obavijesti o:

1. kategoriji klijenata u koju je razvrstan;
2. nivou zaštite interesa koja će mu biti pružena; i
3. mogućnosti da zatraži razvrstavanje u drugu kategoriju klijenata, kao i o svim promjenama nivoa zaštite koje proizilaze iz takve odluke.

Zahtjev profesionalnog klijenta za promjenu kategorije klijenta

Član 52

Profesionalni klijent koji smatra da nije u stanju da pravilno procijeni, odnosno upravlja rizicima koji karakterišu određenu investiciju, može pisanim putem da zatraži od investicionog društva viši nivo zaštite svojih interesa u odnosu na sve ili pojedinačnu uslugu, vrstu transakcije, odnosno finansijski instrument.

U slučaju zahtjeva iz stava 1 ovog člana, investiciono društvo i klijent su dužni da zaključe ugovor, odnosno aneks ugovora kojim će biti precizirane usluge, odnosno transakcije, odnosno finansijski instrumenti u vezi sa kojima klijent ne želi da bude tretiran kao profesionalni klijent.

Zahtjev za razvrstavanje u kategoriju profesionalnih klijenata

Član 53

Mali klijent koji želi da bude tretiran kao profesionalni klijent može pisanim putem da zatraži od investicionog društva niži nivo zaštite svojih interesa u odnosu na sve ili pojedinačnu uslugu, vrstu transakcije, odnosno finansijski instrument.

U slučaju zahtjeva iz stava 1 ovog člana:

1. investiciono društvo je dužno da:
 - nedvosmisleno i pisanim putem upozori klijenta o smanjenju zaštite njegovih interesa i gubitku prava na obeštećenje iz Fonda za zaštitu klijenata;
 - procijeni da li klijent posjeduje dovoljno znanja i iskustva za samostalno donošenje odluka o ulaganjima i pravilnoj procjeni rizika u vezi sa ulaganjima; i
 - sa klijentom ili zaključi pisani ugovor, odnosno aneks ugovora kojim će biti precizirane usluge, odnosno transakcije, odnosno finansijski instrumenti u vezi sa kojima klijent želi da bude tretiran kao profesionalni klijent ili da odbije da klijentu prizna status profesionalnog klijenta;
2. klijent je dužan da u posebnom dokumentu, koji je odvojen od ugovora, izjavi da je svjestan posljedica gubitka nivoa zaštite.
Procjena iz stava 2 tačka 1) alineja 2 ovog člana podrazumijeva da klijent ispunjava najmanje dva od sljedećih uslova:
 1. klijent je na relevantnom tržištu tokom četiri prethodna kvartala u prosjeku izvršio 10 značajnih transakcija po kvartalu;
 2. veličina klijentovog portfelja finansijskih instrumenata, koja po definiciji sadrži gotovinske depozite i finansijske instrumente, prelazi 500 000 EUR; i
 3. klijent radi ili je radio u finansijskom sektoru najmanje godinu dana u profesionalnoj ulozi, koja zahtijeva znanje o planiranim transakcijama ili uslugama.

X - INFORMACIJE KOJE SE DOSTAVLJAJU KLIJENTIMA I POTENCIJALNIM KLIJENTIMA

Informacije koje se moraju pružiti prije zaključenja ugovora, odnosno pružanja usluge

Član 54

Investiciono društvo je dužno da klijentima i potencijalnim klijentima kako je propisano članom 309 Zakona dostavi informacije iz čl. 311-314 Zakona.

Investiciono društvo je dužno da klijentima i potencijalnim klijentima omogući uvid u pravila poslovanja, pravilnik o tarifama i njihove izmjene:

1. u poslovnim prostorijama u kojima obavlja rad sa klijentima ili
 2. objavljivanjem na internet stranici društva.
- Pravilima poslovanja uređuju se naročito:
- 1) vrste i opis poslova koje obavlja investiciono društvo;
 - 2) uslovi za sticanje statusa klijenta investicionog društva;
 - 3) osnov za izvršenje investicionih i pomoćnih usluga;
 - 4) uslovi za zaključenje i elementi ugovora za obavljanje investicionih i pomoćnih usluga;
 - 5) obaveza investicionog društva da upozna klijenta sa investicionim i pomoćnim uslugama koje obavlja;
 - 6) osnovna prava i obaveze investicionog društva i klijenata;
 - 7) način informisanja klijenta o hartijama od vrijednosti;
 - 8) vrste i elementi naloga klijenata u zavisnosti od toga koje investicione i pomoćne usluge investiciono društvo obavlja;
 - 9) način prijema i izvršenja naloga klijenata, te postupak, prava i obaveza investicionog društva i klijenata kada je nalog nepotpun, nejasan, pogrešan ili nije dostavljen na vrijeme;
 - 10) rok za izmjenu ili opoziv naloga;
 - 11) način ispunjenja obaveza nastalih izvršavanjem naloga klijenata (sredstva klijenata, izvršenje novčanih obaveza, prenos hartija od vrijednosti);
 - 12) način obračuna provizije;
 - 13) posljedice neizvršavanja obaveza, kao i odgovornost investicionog društva za štetu i gubitke prema klijentu;
 - 14) sadržaj i način vođenja knjige naloga; i
 - 15) tajnost podataka.

Investiciono društvo je dužno da klijentima omogući uvid u izmjene informacija iz stava 1 i akata iz stava 2 ovog člana u roku od sedam dana prije početka primjene tih izmjena, na način predviđen u stavu 2 ovog člana.

Informacije koje se pružaju klijentima

Član 55

Investiciono društvo je dužno u skladu sa članom 309 Zakona, da prije zaključenja ugovora, odnosno pružanja usluga klijentu ili potencijalnom klijentu pruži informacije o:

1. investicionom društvu i uslugama koje društvo pruža iz člana 311 Zakona;
2. finansijskim instrumentima kao i odgovarajuće smjernice, odnosno upozorenja u vezi sa rizikom ulaganja u iste u skladu sa članom 312 Zakona;
3. mjestima izvršenja naloga; i

4. troškovima i naknadama iz člana 314 Zakona.

U slučaju ugovora na daljinu, investiciono društvo je dužno da pored informacija iz stava 1 ovog člana, klijentu ili potencijalnom klijentu pruži informacije i o:

1. ugovoru na daljinu; i
2. načinu rješavanja sporova.

Informacije iz ovog člana moraju biti jasne, lako razumljive a u slučaju komunikacije na daljinu i primjerene upotrijebljenom sredstvu komunikacije, a investiciono društvo je dužno da jasno istakne njihovu poslovnu svrhu.

Investiciono društvo je dužno da se, prilikom dostavljanja informacija iz ovog člana zastupniku poslovno nesposobnog lica radi zaključenja ugovora na daljinu u ime i za račun poslovno nesposobnog lica, ponaša s pažnjom koja je primjerena potrebi da se na odgovarajući način zaštite prava i interesi ovih lica.

Investiciono društvo je dužno da klijenta i potencijalnog klijenta blagovremeno obavijesti o svakoj značajnoj promjeni informacija navedenih u ovom članu.

Investiciono društvo je dužno da informacije iz ovog člana i predloženi tekst ugovora na daljinu dostavi klijentu, odnosno potencijalnom klijentu u primjerenom roku prije zaključenja ugovora, u pismenoj formi, na papiru ili putem trajnog medija koji je klijentu na raspolaganju.

Ako se radi o ugovoru na daljinu, informacije o investicionom društvu i njegovim uslugama uključuju i:

1. poslovno ime i adresu sjedišta, odnosno ime i adresu filijale, ili drugog lica koje preduzima određene radnje u vezi sa ugovorom na daljinu na osnovu poslovnih odnosa uspostavljenih s investicionim društvom (ako takvo lice postoji), njegov odnos s pružaocem usluge i svojstvo u kojem istupa prema korisniku, kao i bilo koju adresu tog drugog lica na kojoj se klijent, odnosno potencijalni klijent može obratiti u vezi sa ugovorom na daljinu, uključujući i njegovu imejl adresu;

2. opis osnovnih karakteristika investicione usluge;

3. upozorenje da je finansijska usluga povezana sa instrumentima koji uključuju posebne rizike koji proizlaze iz specifičnosti tih instrumenata ili aktivnosti koje treba da se sprovedu, odnosno čija cijena ili rezultati (prinosi) zavise od kretanja na finansijskim tržištima na koje pružalac usluge ne može uticati, a istorijski podaci ne predstavljaju pokazatelj budućeg kretanja cijena - ako je finansijska usluga povezana s tim instrumentima;

4. opis naknada i troškova iz člana 265 Zakona;

5. informaciju o dodatnim troškovima koji mogu nastati zbog upotrebe određenog sredstva komunikacije na daljinu, a koji padaju na teret korisnika, ako se takvi troškovi naplaćuju, odnosno informaciju o tome da se takvi troškovi ne naplaćuju; i

6. rok važenja ponude, odnosno informacija utvrđenih ovih članom.

Informacije o finansijskim instrumentima

Član 56

Informacije o finansijskim instrumentima sadrže opšti prikaz prirode i rizika karakterističnih za finansijske instrumente.

Opis rizika iz stava 1 ovog člana, uzimajući u obzir pojedinačnu vrstu finansijskog instrumenta, po pravilu, sadrži:

1. rizike povezane sa određenom vrstom finansijskog instrumenta, uključujući pojašnjenje finansijskog leveridža i njegovih efekata, kao i rizika gubitka cijele investicije;

2. volatilnost cijene finansijskog instrumenta, kao i svako ograničenje na postojećim tržištima za takve instrumente;

3. objašnjenje da bi transakcija takvim instrumentom, pored troškova sticanja samog instrumenta, mogla da uključuje i dodatne finansijske i druge obaveze, uključujući i potencijalne obaveze; i

4. svaki uslov koji proizlazi iz zajma na osnovu kojeg je instrument kupljen ili slične obaveze primjenljive na pojedinu vrstu instrumenta.

Investiciono društvo je dužno da, prilikom pružanja informacija o finansijskom instrumentu:

1. koji je predmet javne ponude koja je u toku i za koji je izdat prospekt - klijenta i potencijalnog klijenta upozna sa načinom na koji je prospekt dostupan;

2. koji uključuje jemstvo trećeg lica - klijentu i potencijalnom klijentu pruži dovoljno pojedinosti o jemcu i jemstvu na osnovu kojih on može donijeti korektnu procjenu jemstva; i

3. koji se sastoji od dva ili više različitih instrumenata ili usluga i za koji je očigledno da će rizik vezan za taj instrument biti veći od rizika vezanih za svaku pojedinačnu komponentu tog instrumenta - klijentu i potencijalnom klijentu pruži odgovarajući opis pojedinačnih komponenti takvog instrumenta i način na koji međusobni uticaj povećava rizik.

Ugovor zaključen na daljinu

Član 57

Prije zaključenja ugovora na daljinu, investiciono društvo je dužno da klijentu pruži sljedeće informacije o:

1. pravu klijenta da odustane od ugovora na daljinu u skladu sa zakonom koji reguliše zaštitu korisnika finansijskih usluga kod ugovaranja na daljinu, uključujući:

- rok i uslove za ostvarivanje tog prava;
- pravne posljedice odustanka od ugovora;

- uputstvo o načinu ostvarivanja ovog prava;
 - podatak o adresi na koju klijent dostavlja izjavu o odustajanju; i
 - posljedice koje nastupaju ako klijent ne iskoristi pravo na odustanak;
2. roku trajanja ugovora na daljinu, ako je predmet ugovora na daljinu trajno ili povremeno pružanje finansijskih usluga;
 3. pravu ugovornih strana da jednostrano raskinu ili otkazu ugovor na daljinu prije isteka roka njegovog trajanja, u skladu sa zakonom i odredbama ugovora, kao i o eventualnoj obavezi plaćanja kazne, naknade i drugih troškova u tom slučaju;
 4. propisima koji se primenjuju na ugovor na daljinu i/ili o nadležnosti suda za rješavanje sporova iz tog ugovora;
 5. postupku i načinu zaključivanja ugovora na daljinu; i
 6. informacije o jeziku na kojem se može zaključiti ugovor na daljinu i na kojem bi se obavljala komunikacija tokom trajanja ugovornog odnosa, ako korisnik zahtijeva zaključenje ovog ugovora i obavljanje komunikacije na jeziku koji nije crnogorski.

Prije zaključenja ugovora na daljinu, investiciono društvo je dužno da pruži sljedeće informacije o:

1. pravu korisnika da podnese prigovor i pritužbu investicionom društvu i/ili Komisiji, načinu i uslovima podnošenja;
2. tome da li je utvrđena mogućnost vansudskog rješavanja spora iz ugovora na daljinu, kao i o načinu i uslovima za vansudsko rješavanje spora; i
3. tome da li je ustanovljen fond ili drugi organizovani način obezbjeđenja obaveza pružaoca usluge prema korisniku u vezi s pružanjem finansijske usluge.

Investiciono društvo može da koristi sljedeća sredstva komunikacije na daljinu samo ako je klijent, odnosno potencijalni klijent dao prethodnu saglasnost za njihovo korišćenje:

1. automatizovane sisteme pozivanja koji funkcionišu bez učešća ljudi (npr. uređaj za automatsko pozivanje ili automatsko slanje elektronske pošte); i
2. faks mašine (telefaks).

Sredstva komunikacije na daljinu koja omogućavaju individualnu komunikaciju s klijentom, odnosno potencijalnim klijentom, osim sredstava iz stava 3 ovog člana, mogu biti upotrijebljena samo ako je to lice dalo prethodnu saglasnost za njihovo korišćenje ili se izričito ne protivi njihovom korišćenju.

Sredstva komunikacije na daljinu iz st. 3 i 4 ovog člana ne mogu se koristiti na način koji prouzrokuje dodatne troškove za klijenta.

Klijent ugovora na daljinu ima pravo da u toku trajanja ugovornog odnosa od investicionog društva zahtijeva da mu se bez odlaganja dostavi primjerak zaključenog ugovora na daljinu u papirnoj formi.

Klijent ugovora na daljinu može u toku trajanja ugovornog odnosa promijeniti sredstva komunikacije na daljinu, ako je to u skladu sa ovim pravilima i nije nespojivo sa zaključenim ugovorom na daljinu ili prirodom investicione usluge koja je predmet tog ugovora.

XI - UGOVOR SA KLIJENTOM

Član 58

Investiciono društvo je dužno da sa klijentom zaključi Ugovor o obavljanju investicionih i pomoćnih usluga na papiru ili na drugom trajnom mediju koji sadrži:

1. prava i obaveze ugovornih strana, pri čemu ista mogu biti utvrđena pozivanjem na druga dokumenta koja su dostupna klijentu;
2. ostale uslove pod kojima investiciono društvo pruža usluge klijentu; i
3. izjavu klijenta da je prije zaključenja ugovora upoznat sa sadržajem pravila poslovanja, pravilnikom o tarifi investicionog društva, informacijama iz člana 50 ovih pravila koje uključuju i upozorenja u vezi sa rizikom ulaganja u finansijske instrumente u skladu sa članom 312 Zakona i upozorenje na rizik gubitka cijele investicije, kao i načinu rješavanja sporova u skladu sa članom 9 ovih pravila.

Ukoliko investiciono društvo klijentu preporučuje ili prodaje usluge koje pruža drugo investiciono društvo, prije zaključenja ugovora, pored informacija iz člana 265 Zakona, investiciono društvo dostavlja klijentu ili potencijalnom klijentu informaciju o ukupnim troškovima na način da troškove i naknade svojih usluga sabere sa troškovima i naknadama usluga koje pruža drugo investiciono društvo.

Ugovor zaključen na daljinu

Član 59

Investiciono društvo je dužno da obezbijedi da sadržina ugovora na daljinu koji je zaključen sa klijentom, odnosno potencijalnim klijentom odgovara informacijama koje su mu dostavljene prije zaključenja tog ugovora.

Obaveze trećih lica koja nastupaju u ime investicionog društva

Član 60

Odredbe ovih pravila koje se odnose na ugovor na daljinu dužna su da primjenjuju i lica preko kojih investiciono društvo pruža usluge, lica kome je investiciono društvo povjerilo pružanje tih usluga, odnosno lica koje preduzima određene radnje u vezi sa ugovorom na daljinu na osnovu poslovnih odnosa uspostavljenih sa investicionim društvom.

Investiciono društvo je dužno da se stara o tome da lica iz stava 1 ovog člana ispunjavaju njegove obaveze u skladu sa ovim pravilima i neposredno je odgovorno klijentima za postupanje tih lica u skladu sa ovim pravilima.

XII - IZVRŠAVANJE NALOGA KLIJENATA

Procedure najpovoljnijeg izvršenja naloga klijenata

Član 61

Investiciono društvo dužno je da, u skladu sa članom 269, a u vezi sa čl. 273 do 278 Zakona, prilikom izvršavanja naloga, preduzme sve mjere radi ostvarivanja najboljeg mogućeg rezultata po klijenta u odnosu na cijenu, troškove, brzinu, mogućnost izvršenja i saldiranja, veličinu, prirodu i druge elemente u vezi sa izvršenjem naloga i da postupa u skladu sa uputstvima klijenta.

Obaveze izvještavanja klijenata o izvršenim nalogima

Član 62

Investiciono društvo je dužno, u skladu sa članom 317 Zakona, da klijentu pruži, po izvršenju naloga za račun klijenta, na trajnom mediju bez odlaganja bitne informacije koje se odnose na izvršenje naloga.

XIII - DODATNI PODSTICAJI

Kriterijumi opravdanosti dodatnih podsticaja

Član 63

U smislu ovih Pravila i čl. 265 Zakona dodatni podsticaji su naknade, provizije, novčane ili nenovčane koristi povezane s uslugama koje se pružaju klijentu, a koje investiciono društvo daje ili prima od trećeg lica ili lica koja djeluje za račun trećeg lica.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, dodatnim podsticajima se ne smatraju plaćanja koja omogućavaju ili su potrebna za pružanje investicione usluge, kao što su troškovi čuvanja, kliringa i izvršenja, regulatorne i zakonske naknade, a koja po svojim obilježjima ne ugrožavaju obavezu investicionog društva da djeluje korektno, pravedno, u skladu s pravilima struke i u skladu s najboljim interesima klijenta.

Investiciono društvo dodatne podsticaje može da daje ili prima jedino ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:

1. dodatni podsticaj je osmišljen kako bi se poboljšao kvalitet povezane usluge koja se pruža klijentu;
2. dodatni podsticaj ne ugrožava obavezu investicionog društva da postupa u najboljem interesu klijenta, korektno i u skladu s pravilima struke; i
3. klijentu je prije pružanja usluge jasno, na tačan i razumljiv način saopšteno da postoji dodatni podsticaj vezan uz određenu uslugu, prirodu i iznos ili količinu dodatnih podsticaja, a ako iznos ili količinu nije moguće utvrditi, način utvrđivanja dodatnog podsticaja.

Ako je primjereno, investiciono društvo obavještava klijenta o mehanizmima za prenos naknade, provizije, novčane ili nenovčane povoljnosti klijentu a koje su primljene u vezi s pružanjem investicionih ili pomoćnih usluga.

Ako se dodatni podsticaji daju ili primaju suprotno odredbama ovoga člana i čl. 64 i 65 ovih pravila smatra se se da investiciono društvo ne upravlja sukobima interesa u skladu s odredbama Zakona i ovih pravila te da ne postupa u najboljem interesu klijenta.

Uslovi za poboljšanje kvaliteta usluge

Član 64

Naknada, provizija ili nenovčana korist su osmišljene radi poboljšanja kvaliteta relevantne usluge klijentu ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:

1. pružanje dodatne usluge ili usluge višeg nivoa relevantnom klijentu je proporcionalno nivou primljenog podsticaja;
2. ako se radi o podsticaj u koji koristi direktno društvu, njegovim akcionarima ili zaposlenim, mora istovremeno da postoji direktna korist za relevantnog klijenta; i
3. ako se radi o tekućem podsticaju, on mora biti opravdan pružanjem trajne koristi klijentu.

Nedopuštene su naknade, provizije ili nenovčane koristi koje su uzrok pristrasnog ili narušenog pružanja relevantne usluge klijentu.

Uslovi iz stava 1 moraju biti ispunjeni sve dok investiciono društvo plaća ili naplaćuje naknade i provizije odnosno pruža ili uživa nenovčanu korist.

Investiciono društvo je dužno da vodi evidencije o svim naknadama, provizijama i nenovčanim koristima koje je

investiciono društvo primilo od trećeg lica u vezi s pružanjem investicionih ili pomoćnih usluga.

U vezi sa svakim plaćanjem ili naplaćivanjem od trećeg lica i svakom pruženom ili stečenom nenovčanom koristi od trećeg lica investiciono društvo je dužno da klijentu pruži odgovarajuće informacije u skladu sa članom 309 Zakona.

Tokom perioda u kojem investiciono društvo daje ili prima dodatne podsticaje vezano za usluge koje pruža klijentima, dužno je da najmanje jednom godišnje svakog klijenta posebno obavijesti o ukupnom iznosu ili količini primljenih dodatnih podsticaja, osim onih iz člana 63 stav 2 ovih pravila.

Ako u distribucionom kanalu učestvuje više investicionih društava, svako investiciono društvo koje pruža investicione ili pomoćne usluge dužno je da ispunjava svoje obaveze izvještavanja koje ima u odnosu na svoje klijente.

Podsticaji povezani s upravljanjem portfeljem i nezavisnim investicionim savjetovanjem

Član 65

Kada investiciono društvo u skladu s čl. 264 i 278 Zakona pruža nezavisno investiciono savjetovanje i kada pruža uslugu iz člana 206 stav 1 tačka 4 Zakona, ne smije da prihvati niti zadržava dodatne podsticaje u odnosu na te usluge.

Ako investiciono društvo u slučaju iz stava 1. ovoga člana primi dodatni podsticaj, dužan je da prenese isti klijentu u cijelosti.

Investiciono društvo dužno je da donese i primjenjuje politiku koja osigurava da se dodatni podsticaji primljeni u slučaju iz stava 1 ovog člana prenesu klijentu te da se klijent o tome na odgovarajući način obavijesti.

Zabrana iz stava 1 ovog člana ne odnosi se na manje nenovčane koristi koje ispunjavaju uslove člana 69 ovih pravila, a koje mogu poboljšati kvalitet usluge pružene klijentu i ako su po obimu i prirodi takvi da se ne može smatrati da ugrožavaju obavezu investicionog društva da djeluje u najboljem interesu klijenta

Investiciono društvo dužno je da o manjim nenovčanim koristima iz stava 4 ovog člana klijenta obavijesti blagovremeno, prije pružanja relevantne investicione ili pomoćne usluge.

Podsticaji povezani sa istraživanjem

Član 66

Kada treće lice investicionom društvu koje upravlja portfeljem ili pruža druge investicione ili pomoćne usluge klijentima pruža istraživanje, to se istraživanje neće smatrati dodatnim podsticajem u smislu ovih pravila, ako je pruženo u zamjenu za:

1. direktna plaćanja za koje investiciono društvo koristi vlastita sredstva ili
2. plaćanja preko zasebnog računa za istraživanja koji je pod kontrolom investicionog društva, uz uslov da su u vezi s vođenjem računa ispunjeni uslovi iz člana 70 ovih pravila.

Ako se koristi račun za istraživanja iz stava 1 tačka 2 ovog člana, investiciono društvo je dužno da klijentu pruži sljedeće informacije:

1. prije nego što se klijentu pruži investiciona usluga, informacije o iznosu budžeta za istraživanje i procijenjenom iznosu naknade za istraživanje koja će se zaračunati svakom klijentu; i
2. godišnje informacije o ukupnim troškovima koji su im nastali zbog istraživanja koje sprovodi treće lice.

U smislu ovog člana, istraživanje obuhvata investiciono istraživanje i svaki materijal ili uslugu koja se odnosi na jedan ili više finansijskih instrumenata, drugu imovinu, emitenta ili potencijalnog emitenta finansijskih instrumenata, a koja sadrži implicitnu ili eksplicitnu preporuku ili sugestiju o investicionoj strategiji i potkrijepljeno mišljenje o trenutnoj ili budućoj vrijednosti ili cijeni tih instrumenata ili imovine.

Podsticaji vezani za paket proizvoda

Član 67

Kada investiciono društvo investicionu uslugu nudi zajedno sa drugom uslugom ili proizvodom kao dio paketa ili kao uslov za isti ugovor ili paket, investiciono društvo je dužno da obavijesti klijenta o tome je li moguće kupiti različite dijelove odvojeno, te za svaki dio da da posebni prikaz troškova i naknada.

Ako je vjerovatno da će se rizici koji proizlaze iz ugovora ili paketa iz stava 1 ovog člana ponuđenog malom klijentu razlikovati od rizika povezanih s pojedinom komponentom, investiciono društvo je dužno da pruži odgovarajući opis različitih komponenti ugovora ili paketa i načina na koji njihovo uzajamno djelovanje utiče na rizik.

Izvjštavanje klijenta o dodatnim podsticajima

Član 68

U vezi sa svakim pruženim ili primljenim dodatnim podsticajem investiciono društvo dužno je da prije nego što pruži relevantnu investicionu ili pomoćnu uslugu, klijentu pružiti podatak o predmetnom dodatnom podsticaju, u skladu sa obavezama iz člana 314 Zakona.

Investiciono društvo dužno je da za nenovčane koristi koje je dalo ili primilo u vezi sa investicionom uslugom pruženom klijentu posebno pruži taj podatak i da iskaže cijenu odnosno vrijednost takve nenovčane koristi. Manje

nenovčane koristi iz člana 69 ovih pravila mogu se kod pružanja podataka prikazati uopšteno.

U slučaju da investiciono društvo nije u mogućnosti da unaprijed utvrdi iznos dodatnog podsticaja koji će biti plaćen ili primljen i navede podatke o metodi za izračunavanje iznosa dodatnih podsticaja, dužno je da nakon pružene klijentu pruži podatke o tačnom iznosu koji je plaćen ili primljen odnosno cijeni ili vrijednosti koristi koja je pružena ili stečena.

Ako investiciono društvo prima ili daje tekuće dodatne podsticaje u vezi s investicionim uslugama koje pruža klijentima, klijentu na kojeg se odnosi usluga u odnosu na koju se tekući podsticaj prima ili daje dužno je da tog klijenta najmanje jednom godišnje obavijesti o stvarnom iznosu pruženih ili primljenih dodatnih podsticaja. Manje nenovčane povoljnosti mogu se u izvještaju prikazati uopšteno.

Ako je investiciono društvo prenijelo klijentu primljene dodatne podsticaje, o tome je dužno da obavijesti klijenta.

Izvještaj o dodatnim podsticajima u skladu sa ovim članom može da se dostavi klijentu posebno ili u sklopu drugih redovnih izvještaja koje je investiciono društvo dužno da dostavi klijentu.

Prihvatljive manje nenovčane koristi

Član 69

Manjim nenovčanim koristima iz člana 264 stav 1 tačka 2 Zakona, koje mogu poboljšati kvalitet usluge pružene klijentu smatraju se samo one iz stava 2 ovog člana, pod uslovom da su po obimu i prirodi razumne, proporcionalne i po obimu takve da nemaju uticaja na investiciono društvo na način da ono, zbog primljenih manjih nenovčanih koristi, postupa na način koji bi mogao negativno uticati na interese relevantnog klijenta te da je informacija o njima objavljena klijentu prije pružanja relevantnih investicionih ili pomoćnih usluga klijentu.

Manjim nenovčanim koristima smatraju se samo:

1. informacije odnosno dokumenti koji se odnose na finansijske instrumente ili investicione usluge koji su opšte prirode ili prilagođeni kako bi odrazili okolnosti pojedinačnog klijenta;

2. pisani materijali trećeg lica koje je naručio ili platio korporativni emitent ili potencijalni emitent radi promocije novog izdanja društva ili emitent koji je ugovorom angažovao treće lice radi kontinuiranog sastavljanja takvog materijala, ako je taj odnos između emitenta odnosno potencijalnog emitenta i trećeg lica jasno naveden u materijalu i da je materijal istovremeno dostupan opštoj javnosti ili svim investicionim društvima koji ga žele primati;

3. učestvovanje na konferencijama, seminarima i drugim vrstama obuke vezano za koristi i obilježja određenog finansijskog instrumenta ili investicione usluge;

4. izrazi gostoprimiteljivosti minimalne vrijednosti, na primjer hrana i piće tokom poslovnog sastanka, konferencije, seminara ili druge vrste obuke iz tačke 3 ovog stava; i

5. makroekonomske analize i druge publikacije koje izrađuje treće lice, ako iste ne predstavljaju investiciono istraživanje kako je ono definisano članom 305 Zakona.

U skladu sa članom 68 stav 2 ovih pravila manje nenovčane koristi mogu se u izvještaju za klijenta opisati uopšteno.

Podsticaji povezani s istraživanjem

Vođenje računa za istraživanja

Član 70

Račun za istraživanja koji je pod kontrolom investicionog društva a preko kojeg se obavljaju plaćanja za istraživanje, mora da se vodi na način da kontinuirano ispunjava uslove iz ovog člana.

Kada otvara račun za istraživanje investiciono društvo dužno je da u obliku pisane interne procedure odredi i redovno procjenjuje budžet za istraživanja.

Investiciono društvo je bezuslovno odgovorno za račun za istraživanja i tim računom upravlja samostalno.

Račun za istraživanja mora se finansirati posebnom naknadom za istraživanja koja se posebno naplaćuje klijentu, pri čemu ukupni iznos primljenih naknada ne smije prelaziti budžet za istraživanje utvrđen u skladu sa stavom 2 ovog člana.

Istraživanja koja kupuje iz sredstava koja se nalaze na računu za istraživanja investiciono društvo je dužno da odabere na osnovu strogih kvalitativnih kriterijuma i mogućnosti tih istraživanja da iste doprinose boljim investicionim odlukama koje se na njima temelje.

Investiciono društvo dužno je da na redovnoj osnovi ocjenjuje kvalitet istraživanja koja se u skladu s ovim članom plaćaju iz sredstava koja se nalaze na računu za istraživanja.

Član 71

Ako investiciono društvo ima račun za istraživanja, dužno je da na zahtjev Komisije ili klijenta dostavi sljedeće podatke:

1. sažete informacije o dobavljačima kojima se s tog računa obavljaju isplate,
2. ukupan iznos isplaćen tokom perioda za koji se podaci traže,
3. podatke o koristima i uslugama koje je investiciono društvo primilo,
4. poređenje budžeta potrošenog sa računa za istraživanja i budžeta koji je društvo predvidjelo za taj period u skladu sa članom 63 stav 2 ovih Pravila,
5. podatke o eventualnim popustima ili prenosima sredstava u slučaju viška na računu.

Posebna naknada za istraživanje u smislu člana 70 stav 4 ovih pravila mora se zasnivati na budžetu za istraživanje koje je investiciono društvo odredilo u skladu s članom 70 stav 2 ovih Pravila i ne smije biti povezan s vrijednošću transakcija izvršenih u ime klijenta.

U svim operativnim aranžmanima za naplaćivanje posebne naknade za istraživanje od klijenata - ako se ona ne naplaćuje posebno, nego uz transakcijsku proviziju - naknada za istraživanje iskazuje se posebno.

Investiciono društvo dužno je da u ugovoru s klijentom ili opštim uslovima poslovanja, ugovori naknadu za istraživanje u skladu s planiranim budžetom za istraživanje te učestalost naplaćivanja iznosa te naknade iz sredstava tog klijenta tokom godine. Povećanje budžeta za istraživanje moguće je tek nakon pružanja jasnih informacija klijentu o toj namjeri.

Ako se na kraju perioda na računu za istraživanja bilježi višak, društvo mora da usvoji postupak za povraćaj tih sredstava klijentu ili za prebijanje iznosa za istraživanje i naknade koja se obračunava za naredni period.

Utvrđivanje budžeta za istraživanje

Član 72

Budžet za istraživanje se određuje u skladu sa razumnom procjenom potrebe za istraživanjem.

Kako bi se osiguralo da su upravljanje budžetom i korišćenje sredstava u skladu sa najboljim interesima klijenata investicionog društva, za kontrolu i nadzor raspodjele sredstava iz budžeta zbog kupovine istraživanja koje sprovodi treće lice, investiciono društvo dužno je da zaduži najmanje jedno lice iz višeg rukovodstva.

Nadzor i kontrola iz stava 2 ovog člana obavezno uključuje jasan trag revizije o plaćanjima pružaocima usluge istraživanja i načinu na koji su plaćeni iznosi utvrđeni s obzirom na kvalitativne kriterijume iz člana 71 stav 1 tačka 4 ovih Pravila.

Investiciono društvo ne smije da koristi budžet i račun za istraživanje u svrhu finansiranja internih istraživanja.

Za potrebe člana 70 stav 3 ovih pravila investiciono društvo može da delegira administrativno upravljanje računom za istraživanja trećem licu samo ako taj aranžman olakšava kupovinu istraživanja koje sprovodi treće lice i plaćanje pružaocima usluge za račun investicionog društva bez neopravdanog kašnjenja i u skladu s uputstvom investicionog društva.

Za potrebe člana 70 stav 5 ovih pravila, sve potrebne elemente investiciono društvo dužno je da utvrdi u pisanom obliku u politici koju dostavlja svojim klijentima.

U pisanoj politici iz stava 6 ovog člana investiciono društvo dužno je da opiše i procentualnu promjenu u kojoj istraživanje kupljeno preko računa za istraživanja doprinosi portfelju klijenta, između ostalog i uzimanjem u obzir, ako je to potrebno, investicionih strategija koje se primjenjuju na različite vrste portfelja i pristupa koji društvo zauzima u cilju pravedne raspodjele troškova na portfelje različitih klijenata.

Investiciono društvo koje je uspostavilo račun za istraživanja u smislu ovih Pravila, a pruža i druge usluge, dužno je da se pridržava sljedećih uslova:

1. ako pruža investicione usluge primanja i prenosa naloga i izvršavanja za račun klijenta, naknade za te usluge utvrđuje posebno, a iste odražavaju isključivo troškove izvršenja transakcije;
2. ako pruža druge koristi i usluge drugim investicionim društvima sa poslovnim sjedištem u Evropskoj uniji, naknade za te koristi i usluge se posebno utvrđuju; i
3. pružanje koristi i usluga iz tačke 2 ovog stava i naplaćivanje naknada za te koristi i usluge ne smiju da utiču na visinu naknada za usluge iz tačke 1 ovog stava niti da ih uslovljavaju.

Član 72a

Stupanjem na snagu ovih pravila prestaju da važe:

- Pravila o načinu vođenja poslova ovlašćenih učesnika na tržištu hartija od vrijednosti ("Sl. list CG" br. 11/14) - prečišćeni tekst;
- Pravila o načinu vođenja poslova ovlašćenih učesnika na tržištu hartija od vrijednosti ("Sl. list CG" br. 78/09 i 49/11); i
- Pravila o obavljanju kastodi poslova ("Sl. list RCG", br. 57/07, 42/13 i "Sl. list CG", br. 08/15).

ZAVRŠNA ODREDBA

Član 73

Ova pravila stupaju na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".